

MAGYAR KÖZOKTATÁS

ROMÁNIAI MAGYAR OKTATÁSI FIGYELŐ

2011. MÁJUS • 5. SZÁM

A tűzoltó, a katona, a juhász és a többiek

3.

„Szeretettel, odaadással dolgozni a gyerekekkel”

10.

Fotó • VARGYASI LEVENTE

ISSN 2065-9725

9 772065 972004

ÁRA 3,5 LEI

Rejtélyek, sorsok, MÚMIÁK

A váci Fehérek templomának titkai

Csíki Székely Múzeum, 2011. április 14–július 31.

MIRŐL MESÉL A MÚMIA?

A halál elrabolhatja a testből az életet, de nem jelenti feltétlenül magának a testnek a megsemmisülését is.

A múmia olyan holtest, amely emberi beavatkozás vagy különleges környezeti tényezők hatására nem indult oszlásnak, így nemcsak a csontok és a fogak őrződnek meg, hanem a bőr, az izmok, a haj, a körmök, sőt az arcvonások is fennmaradhatnak.

Nem csak egyiptomi múmiák léteznek. Magyarországon is keletkeztek múmiák, melyek ma az ismeretek valóságos kincsesládái.

A múmiáknak saját, személyes történetük van. Időutazók. A tudományos vizsgálatoknak köszönhetően sorsuk és koruk meglehetősen előttünk. Milyenek voltak életükben? Hogyan táplálkoztak? Milyen betegségekben szenvedtek, és hogyan haltak meg? Ezekre és még számos hasonló kérdésre ad választ a tudományos megközelítésű, mégis misztikus kiállítás.

HOGYAN MUMIFIKÁLÓDTAK A KRIPTÁBA TEMETETT HALOTTAK?

A váci Fehérek templomának kriptájába temettek természetes úton, minden emberi beavatkozás nélkül konzerválódtak. A természetes mumifikálódást a kripta egyedülálló mikroklímája és a temetkezés módja tette lehetővé. Az átlaghőmérséklet a külső hőmérséklettől függetlenül 8-11 Celsius fok között ingadozott. A mumifikálódás szempontjából nagyon fontos volt a gyenge, de állandó légmozgás az altemplomot a külvilággal összekötő keskeny szellőzőkürtön keresztül.

Az elhunytak a természetes bomlás helyett lassan kiszáradtak, a fafogáccsal bélelt fenyőfa koporsó felfogta testnedveiket. A fenyő terpenoidtartalma megakadályozta a gombák és baktériumok szaporodását.

A VÁCI KRIPTA REJTÉLYE

A leletegyüttes felfedezése egy szerencsés véletlennek köszönhető. 1994-ben, a Fehérek templomának felújítása során egy rég elfeledett kriptára bukkantak, amely zsúfolásig tele volt gazdagon díszített koporsókkal. A csaknem kétszáz éve bolygatatlan koporsókban 265, halotti ruhába öltözött egyén feküdt.

Kiállítási információk

Nyitva tartás:

kedd–vasárnap: 10–18 óra

Rendkívüli nyitva tartás:

Pünkösöd: péntek–vasárnap (június 10–12.): 10–

20 óra; hétfő (június 13.): 10–18 óra

Múzeumok Éjszakája (június 25.): 10–24 óra

Ezer Székely Leány Napja (július 2.): 10–20 óra

Zárva:

Húsvét (április 23–25.)

Utolsó belépés zárás előtt 30 perccel.

Csoportok érkezését, tárlatvezetést vagy múzeumpedagógiai foglalkozáson való részvételi igényt kérjük előzetesen jelezni!

A kiállítás megtekintését 12 éven felülieknek ajánljuk!

A kriptát 1729–1731 között építették, amely közel másfél évszázadon keresztül szolgált temetkezési helyként. A lejáratot 1838-ban befalazták, majd lassanként a kripta létezése is homályba veszett.

A nem mindennapi leletegyüttes feltárását a váci Tragor Ignác Múzeum munkatársai, igazságügyi antropológus segítségével végezték. A halotti rítus tárgyait a Tragor Ignác Múzeum őrzi, az emberi maradványok a Váci Püspökség nemes hozzájárulásával a Magyar Természettudományi Múzeum Embertani Tárába kerültek.

A MÚMIÁK AZ ISMERETEK KINCSESHÁZAI

A váci leletegyüttes tudományos vizsgálata antropológus, néprajzos, radiológus, patológus, bőrgyógyász, mikrobiológus szakemberek közreműködésével, a kegyeleti szempontok messzemenő figyelembevételével történt.

A nemzetközi együttműködésben zajló kutatások segítségével makroszkópos, radiológiai, szövettani, szájpatológiai és DNS-vizsgálatokra is sor került. A DNS-vizsgálat segítségével több személy maradványából sikerült a tüdőbaj kórokozóját kimutatni. Az eredmények lehetővé tették a tuberkulózis magyarországi elterjedésének kutatását is.

MEDDIG ÉLTEK?

Az teszi igazán különlegessé a váci leletegyüttest, hogy a rendelkezésre álló halotti anyakönyvekből és a koporsók felirataiból ismert az egyének neve, neme, életkora, esetleg halál oka. Adatok vannak a családi kapcsolatokra is.

A betemetettek közül 71 férfi és 77 nő életkora ismert, a legfiatalabbak újszülöttek, a legidősebb egyén pedig 95 esztendősen hunyt el.

A kiállításon találkozhatunk a váci Fehérek templomában megtalált múmiákkal. Megismerhetjük a személyes, különös, olykor misztikus történetüket.

A kiállításon 14 múmia egyéni története tárul fel előttünk.

Magyar nyelvű oktatás Máramaros megyében

Problématérkép és az önazonosság megőrzése

Máramaros megye magyar nyelvű oktatásának részletes problématerképét is felvázolták a Színérváralján április 28-án szervezett Szórványtengely-műhelyen a megye nyugati részéből érkező résztvevők, a magyaralkta települések küldöttei. A Máramarosszigetről, Domokosról, Szamosardóról, Színérváraljáról, Koltórol, Misztótfaluból érkező pedagógusok, igazgatók, polgármesterek és diákok az egyes települések képviselői által felvázolt derűlátó vagy kevésbé optimista jövőképekről szerezhettek tudomást a kötetlen hangvételű rendezvényen. Az összegzések, pontosítások természetesen arról is szóltak, milyen sajátos gondokkal szembesül a megyében a magyar nyelvű oktatás egy-egy szegmense.

„Nem föltétlenül jelent szétforgácsolódást a szórvány”

Vicsai János főtanfelügyelő-helyettes a magyar nyelvű oktatás helyzetét vázolta. Mint kifejtette, a megye lakosságának 9 százaléka magyar ajkú, a gyerekeknek pedig mintegy 3 százaléka tanul magyar nyelven. „Ebben közrejátszik az is, hogy a gyereklétszám arányaiban kisebb, mint a környező román közegben, ahol a falvakban nagyobb a népszaporulat” – vélekedett Vicsai. A megyében egyébként 510 óvodás, 561 elemista, 585 általános iskolás és 392 gimnazista tanul magyar nyelven (utóbbiak a nagybányai Németh László és a máramarosszigeti Leövey Klára iskolában). „Az önazonosság megőrzése szempontjából kiemelten fontos az önálló magyar iskola szerepe. A szórványban tapasztalható szétforgácsolódás, szétszóródás nem jellemző a megye mindenik régiójára egyformán, hiszen vannak olyan települések – Szamosardó például –, amelyek a szomszédos településekkel közösen igyekeznek összekovácsolni a környék magyar lakosságát” – fogalmazott Vicsai. A vendéglátók közül Sike Mária színérváraljai helyi tanácsos, pedagógus szólt az iskola magyar tagozatának különválása ügyéről: mint mondta, a helyi tanácsnak kell arról döntenie, hogy a külön, a katolikus egyház épületében működő magyar tagozat (54 óvodás mellett 104-en tanulnak itt 1–8. osztályban) önálló jogi személyé válhat-e vagy sem. 2004-ben a katolikus egyház visszakapta az egykori apácázárda épületét, így a püspökségnek a polgármesteri hivatallal kötött szerződése alapján lehetővé vált, hogy a 2. számú 1–8. osztályos iskola magyar tagozata odaköltözzön. A román tagozat egy másik épületben működik az igazgatósággal együtt. A magyar tagozat épülete 2008-ban átalakításon ment keresztül, kormánypénzből újították fel, a derűs, jó hangulatú belső térrel rendelkező épület folyosóit a nyolcadikosok festették narancssárgára. „Az új törvény alapján itt a nagy lehetőség, hogy leváljunk és önálló jogi személyiségként működjünk a továbbiakban. Mindent megteszünk azért, hogy a különválás megtörténhessen” – ecsetelte Sike Mária. A Szórványtengely mozgalom olyan diákokat támogat, akiknek a családjá a nehéz körülmények ellenére lehetővé teszi, hogy magyar tagozatra járhassanak a gyerekek. Gazdára ta-

lált a 80 eurós Ör hely-díj, amelyet a színérváraljai Kis Norbert és Levente kapott (a Technisol, illetve a Nagyszebeni Polgári Magyar Kör ajándéka), a díjat édesanyjuk, Kiss Ágnes Éva vette át. A színérváraljai iskolát Sylvester Jánosról, a település híres szülőttéről neveznék el. Sylvester János (kevésbé ismert nevén Erdősi Sylvester) humanista tudós, bibliafordító, a ma-

Fotó • FARKAS EMÓD

• A Teleki-kastély. A Petőfi Sándor Általános Iskola diákjai

gyar esszéirodalom megteremtője volt, életét és munkásságát a helyi iskola 5–8. osztályos diákjainak pódiumműsora elevenítette fel a rendezvényen. A diákok kórusát az egyik édesanya vezette, aki önkéntesen tanította meg a gyerekeknek a felcsendülő dalokat.

„Nem értik a román közösségek, miért akarunk külön tagozaton tanulni”

Domokoson összesen 82 gyerek tanul magyarul, egy óvodai csoport 18 gyerekekkel, elemi oktatásban 27 gyerek, összevont osztállyal, 5–8. osztályban pedig 37 gyerek. „Egyre apadunk, egyre kevesebb a gyerek a környéken. Ennek egyik oka, hogy sokan kimennek külföldre, a tiszta magyar családotra esetében pedig nem ritkán fordul elő, hogy román tagozatra iratják a gyerekeket, mondván, hogy így jobban fog érvényesülni. Mi igyekszünk, hogy életben tartsuk a hagyományokat, és reméljük, belátják a szülők a magyar nyelven való tanulás fontosságát” – fejtette ki Molnár Judit vezető pedagógus. Mint mondta, a domokosi iskolát Szilágyi Domokosról akarták elnevezni, aki a nem messze fekvő Nagysomkúton született. „Az önkormányzatnál nem volt könnyű kiharcolni a magyar iskolát, ugyanis a környékbeli román települések részéről nagyon nagy a nyo-

más. Nem értik, hogy miért kell nekünk önállónak lenni, miért nem jó az, hogy a magyarláposi iskolacsoporthoz tartozunk. A román közösségnek az az érdeke, hogy minél több gyerekük legyen, ugyanis Magyarláposon középiskola és iskolacsoport is működik, és ennek természetesen megvannak a gazdasági vonzatai” – mondta el Molnár Judit. Tartjuk a kapcsolatot a környékbeli magyar iskolákkal, közös táborozást szervezünk, hogy találkozzanak a gyerekek, és a tanárok is megbeszélhessék közös gondjaikat.

Román gyerekek is tanulnak magyarul

Az 1960-as évektől nincs magyar iskola a településen, amelyhez Misztótfalusi Kis Miklós (1650–1702) nyomdász, tudós, művelődéspolitikus és író neve fűződik. Misztótfalusi adta ki 1685-ben saját metszésű betűivel és saját költségén a hatodik kiadású, azóta Aranyas Bibliának nevezett Szentírást. Misztótfaluban, ahol a híres nyomdász emlékét felelevenítő kis emlékmúzeum várja a látogatókat, 23 diák tanulhat

Fotó • Szilágyi Szabolcs

• Vendéglátók. A színérváraljai diákok kórusa

ja fakultatív magyar órákon a magyar nyelvet. Bónis Enikő, a román tagozat tanítónőjeként, 2006-tól indítványozta a fakultatív magyar csoport létrehozását, a tanfelügyelőség támogatta a kezdeményezést. Mint a tanítónő elmondta, ő maga Misztótfaluban végezte az 1–8. osztályt, román tagozaton, volt tanítónője is fakultatív magyar órákat tartott annak idején, ott gyakorolt. A 23 gyerek közül 10 román anyanyelvű, ők úgy csatlakoztak a csoporthoz, hogy a magyar gyerekek között barátaik vannak, így kíváncsiságból tanulnak magyarul. „Megjelentek a magyarórán és megkérdezték, hogy fogadom-e őket, természetesen fogadtam. 13 gyerek valóban tud magyarul, de a többiek haladnak: tudnak már magyarul számolni, sőt, verseket is” – mondta el Bónis Enikő. Misztótfalu a 19. században református többségű falu volt és a románok voltak a legkevesebben. Máramarosszigeten a magyar diákok létszáma nem haladja meg a 300-at, jelenleg 286-an tanulnak a Leövey Klára Líceumban. A gimnáziumi osztályokban a gyerekek létszáma nem haladja meg a húszat. Máramarossziget lakosságának egyébként az egynegyede magyar ajkú, a szü-

lők egy része pedig a Dragoș Vodă Iskolába, a hagyománynal rendelkező, úgynevezett elit iskolába írhatja a gyerekeit.

Volt tanítványok mint tanárok

A szamosardói iskolát Haragos Ilona magyartanár képviselte a színérváraljai találkozón. Mint elmondta, tizenhatan tanítanak a szamosardói iskolában, ebből tizenhárman az intézményben végeztek. „Az iskola 2006-ban felvette a Kós Károly nevet. Ideillik a Kós Károly-i idézet: dolgoznunk kell, ha élni akarunk, és akarunk élni, tehát dolgozni is fogunk. Szamosardón minden évben megtartjuk Kós Károly születésnapjának ünnepségét. Mit jelent neked a Kós Károly iskola? – kérdezzük diákjainktól, akik a transzszilvanizmus szót még nem értik ugyan, de a polihisztort már igen, azt, hogy sokoldalúságot, kreativitást jelent, és ennek szellemében próbáljuk tanítani-nevelni őket” – fejtette ki Haragos Ilona. A Nagybányától 50 kilométerre fekvő település iskolájában több környékbeli faluból is tanulnak magyar ajkú gyerekek. Az intézmény bentlakással működik, 30 gyereknek ad otthont. „A fegyelem, a falusi erkölcs még megvan nálunk, és összefogunk minden évben, ugyanis szeretnénk, ha minél tovább fennmaradna. Ápoljuk a hagyományainkat, nagy hangsúlyt fektetünk erre” – fejtette ki a szamosardói pedagógus.

Két tagozat a koltói Teleki-kastélyban

A Petőfinek és Szendrey Júliának a Teleki-kastélyban töltött mézesheiteiről híres Koltón jelenleg 450 diák tanul a kastély két épületében működő iskolában. Az intézményben két tagozat működik, magyar tagozaton 170 gyerek, román tagozaton pedig 280 jár. Balogh Csaba, az iskola igazgatója a szövénnyel találkozón elmondta, a román tagozatra a koltói roma gyerekek járnak, ugyanis a helybéli romák 1982 óta nem magyarul, hanem románul tanulnak. Az oktatás több épületben folyik, és mint az iskolaigazgató kifejtette, ez nehézséget okoz az adminisztráció és a szervezés szempontjából. A magyar tagozatra járó diákok külön épületben tanulnak, Teleki gróf kastélyának nyárilakjában. Phare programból épült 2008-ban egy négy tantermes új iskola, itt oktatják a romákat. „Tavaly óta viseli az intézmény a Petőfi Sándor Általános Iskola nevet, erre nagyon büszkék vagyunk. Azt is mondhatnánk, hogy Koltón dúskálunk a híres emberekben, válogathatunk a Jókai, Teleki Sándor, Petőfi neve között, de végül is a választás a legismertebbre esett” – mondta el Balogh, aki kifejtette azt is, hogy a gyerek-létszám csökken Koltón, egy magyar első osztály 10–12 fővel indul, egy roma (román) első pedig 30–35 fővel, így a magyar iskola jövője nem túl fényes. „A másik jelenség, amire oda kell figyelni, hogy ne vándoroljanak el a faluból a 8 kilométerre fekvő Nagybányára, de úgy tűnik, a folyamat megállt. A szülők különböző okokra hivatkoztak, miért járatják a nagyvárosi iskolába a gyerekeiket: hogy más idegen nyelvet tanuljanak, jobb a felszereltsége a városi iskolának, jobbak a tanárok. Most már ez is megoldódni látszik. Két éve, amióta igazgató vagyok, igyekszem olyan tanárokat odacsalogatni, akiket a magyar tagozatra neveznek ki, és áttanítanak a román tagozatra, nem pedig fordítva. És most már angolt is lehet tanulni Koltón” – válaszolta az iskolaigazgató.

KISS JUDIT

A tűzoltó, a katona, a juhász és a többiek

Nehéz reformra – legyen az most épp a tanügyé – úgy gondolni, hogy közben makacs hiátus kushad minden egyes sorvégnél: párton, mandátumon átívelő konszenzus nyomasztó távolléte, oktatási szakszóval: igazolatlan hiányzása. Emiatt kényszerül zárójelbe bármilyen perspektivikus, mégha középtávra szabott szemlélődés, az ötletnek nincs kifutása, okafogyott a jelenségeket összefüggésükben elemző próbálkozás. Gyorsleltár dívik, azonnali válaszok órája ketyeg a rendszerben. Melyet fonák viszonyok terhelnek és tartanak össze. A „szisztémában”, ahol kőműveskelemenné fokozódik le a tárcavezető, tanfelügyelői nem többek a szellem építőtelepeinek mord és bizalmatlan inspektorainál, a pedagógus-

„Nehéz reformra – legyen az most épp a tanügyé – úgy gondolni, hogy közben makacs hiátus kushad minden egyes sorvégnél: párton, mandátumon átívelő konszenzus nyomasztó távolléte, oktatási szakszóval: igazolatlan hiányzása. Emiatt kényszerül zárójelbe bármilyen perspektivikus, mégha középtávra szabott szemlélődés.”

társadalom dandárja meg a nemzet közpallérozásba belefásult napszámósaí, befolyásolható és agyonfrusztrált tábor. Hol a suttyomban magánórázó és adót csalva tollasodó társaság, hol meg az 50%-os bérfejlesztést kiérdemlő sanyargatott réteg.

Mielőtt zsörtöszagú röpirattá satnyulna ez az elnagyolt vázlat, a költőt cáfolva sietek leszögezni: húsz esztendő, ha nem is hatalom, de kellő tapasztalatot felhalmozó periódus ahhoz, hogy trendekre, irányultságokra engedjen következtetni. Míg az első években a váltás kimerült abban, hogy a '89 előtt kiadott tankönyvekből kiiktatták az „átkosra” utaló explicit részleteket, a rá következő másfél évtized országos

méretű laboratóriummal változtatta a romániai közoktatást. Önfeledten fortyogtak az új tantervek, lombikok, retorták erdejében koncepciók és stratégiák érlelődtek, csapódtak ki, némely kémcsőben felrobbant az úttörő vegyület.

Ez jutott eszembe, amikor a neten klikkelgetve rábukkantam egy hazai gyermekpszichiáter blogbejegyzésére, aki arra panaszkodott, hogy mennyire kritikátlanul veszünk át számos nyugati (főleg amerikai) kelléket, szabványt. Az oktató szerepe is amerikanizálódott, nincs – a legkisebb mértékben is megengedett – fényítés, a terhelés, szigorkodás ellenjavalt, a magaviseleti jegy levonása pedig egyenesen trauma forrásaként pelengéreztetik ki. Ehelyett a nebuló szabad lelke – és fantáziája – parttalanul meg tud nyilvánulni, midőn miniesszét ír, projekteket állít össze, vitákat vezet le, csak éppen súlyos gondok vannak a helyesírással, alapfogalmak jelentéstöltetével. A legkifinomultabb copy-paste technikák sem helyettesítik a szakirodalom kijegyzetelését, nem fejlesztik a lényeglátást, a sűrítést, a szintéziskészség fejlesztését. Hiábavaló a divatos afterschool erőltetése, ahol a foglalkozásokon ugyanaz a tanító felügyeli a gyermekeket, csak már jóval fáradtabban, mint a délelőtti órákon, mint ahogyan meddő próbálkozás animátorokat bevetni az osztálybui hangulatának felpörgetésére, ha az óvodás-kisiskolás szakaszban a játék és a közös együttlételeménye (kultúrája?) nem alakult ki.

Paradigmaváltás előtt áll a szakma, a frissen és fokozatosan életbe lépő törvény ennek a lépésnek mindössze keretet szavatol, nem mondja ki például, hogy két ötéves terv távlatában milyen sikerpályákra tart igényt a piac, mely alágazatokban következik be a tömeges munkaerő-elvándorlás. A szolgáltatásokból egyre inkább kivonuló állam – elvileg – több teret hagy az iskolaszékek kezdeményezésének, a kisközösségek mozgósító erejének, ezáltal a nemes, mérhető konkurenciának. Artikuláltabb, dinamikusabb és vélhetően hatékonyabb oktatási-nevelési szféra születik, ahol az átlagkészségek elsajátítása mellett akad pénz és

idő a programszerű tehetséggondozásra. Újraéled a szakközép felturbózott változata, az elemi osztályokba csakis felkészített apróságok kerülnek, renoméja lesz az érettséginek, hisz kongruál majd az elnevezés és a jelölt állapota,

„A szolgáltatásokból egyre inkább kivonuló állam – elvileg – több teret hagy az iskolaszékek kezdeményezésének, a kisközösségek mozgósító erejének, ezáltal a nemes, mérhető konkurenciának. Artikuláltabb, dinamikusabb és vélhetően hatékonyabb oktatási-nevelési szféra születik.”

az egyetemek világában a diplomagyártó káefték lehúzzák a redőnyt, nos, ha mindez megvalósulni látszik, diszkrétan odaszólhatunk a mellettünk haladó tanárkollegának, hogy fogja vissza magát, mert egyre áthatóbb a kánaánszag.

Kilenc esztendő múltán az uniós célkitűzések igen merész elváráshorizontot vetítenek ki: a tanulmányaikat félbeszakítók száma 10 % alá csökkenne és hatványozottan nagyobb szerepet kapna a felnőttképzés, közkedvelt nevének a long live learning rendszerek bevezetése. Románia mindkét szempontból sereghajtó: 16–18%-os az iskolaelhagyás, az LLL-index (ugye milyen jól formatervezett neologizmus) az európai átlag tizede.

Hogy mégse desperáljon, akit e prózai adatok megint visszarántottak a realitás kopott padjai közé, álljon itt pont helyett egy Lackfi János-strófa:

„Voltál álmodban kis Balázs,
szemész, vegyész vagy ékszerész,
most lehetsz újra iskolás –
ébredj fel gyorsan, kis Teréz !”

ROSTÁS-PÉTER ISTVÁN

Nyolcezer magyarországi diák érkezhethet Erdélybe

Olyan magyar közösségi – azaz alapítványok, egyházak, civil szervezetek, oktatási intézmények által működtetett – kollégiumok jelentkezését várja az Apáczai Közalapítvány, amelyek csatlakozni szeretnének a Határtalanul tanulmányi kirándulási programhoz. A projekt erdélyi partnere a Magyar Ifjúsági Tanács (MIT), a szervezetet a továbbiakban is várja a hasonló létesítmények jelentkezését. A Határtalanul tanulmányi kirándulási program keretében az idei évben a közoktatási intézmények határon túli magyar kirándulásainak támogatására 500 millió forintot különített el a magyar kormány. Az állami támogatásból most az utaznak mintegy 80 százalékát finanszírozzák, ebből az előzetes számítások szerint egy diákra körülbelül 33 ezer forintos támogatási összeg jut, amiből a szállás- és az utazási költségeket lehet állni. Ezek szerint mintegy 12 ezer diák utazhat a határon túlra.

Hogy minél hatékonyabban el lehessen költeni ezt az összeget, s ebből minél több látnivalót meg lehessen tekinteni a kiválasztott térségben, ahhoz jó, ha minél olcsóbb a szállás, a kollégiumok pedig pontosan ezt tudnák nyújtani. Hiszen lényegesen kevesebbe kerülnek, mint egy vendéglátó-ipari egységben kínált szálláshely. Azonban a panziók, szállodák sincsenek kizárva, ők is jelezhetik ajánlataikat, kedvezményeiket, sőt viszonylag előnyös díjszabás fejében meg is jelenhet hirdetésük a közalapítvány honlapján.

A kedvezményes szálláshelyek feltérképezése, illetve az ezekből összeálló adatbázis elkészítése mellett a Magyar Ifjúsági Tanács egy olyan adatbázist is készít, amelyben az erdélyi ifjúsági – és nem csak – rendezvényeket is megjelenítenék, hogy a Magyarországról érkező diákok ne csak települések, csillagtúrák között válogathassanak, hanem a városnézések, túrázások mellett helyi ünnepekbe, évről évre megszervezett, közkedvelt ifjúsági rendezvényekbe is betekintést nyerhessenek. Így olyan önkormányzatok, civil szervezetek, alapítványok is jelentkezhetnek a MIT-nél, amelyek a Magyarországról ide látogató diákok számára – megítélésük

szerint – érdekes, tanulságos programokat szerveznek az év folyamán.

Sándor Krisztina MIT-elnök a *Magyar Közoktatás* kérdésére elmondta, ez előzetes számítások szerint az idei kiírásból mintegy 8 ezer diák választhatja a magyarul tanuló romániai területeket. Az ide érkezők mintegy fele várhatóan a Székelyföldre érkeznek, és sokan jönnek majd a Partiumba is. Mivel a program tulajdonképpen csak szeptemberben indul, az idegenforgalom szempontjából szinte holt szezonban érkeznek majd a tanulók, az Apáczai Közalapítvány felmérése szerint leginkább a szeptember-október, illetve a 2012 április-május környéke lesz a legnépszerűbb a magyarországi diákok számára. Természetesen érkeznek majd más időpontokban is, de a többség a mérések szerint ekkor kíván utazni. Kérdésünkre, hogy a diákok mintegy kétharmada várhatóan miért éppen a romániai településeket választja majd,

• **Magyarországi gyermekek a Kolozs megyei havasrekettyei vízesésnél, 2010-ben**

szemben a romániaiakkal, akik a nyári szezonban érkeznek majd a magyarországi diákok számára. Természetesen érkeznek majd más időpontokban is, de a többség a mérések szerint ekkor kíván utazni. Kérdésünkre, hogy a diákok mintegy kétharmada várhatóan miért éppen a romániai településeket választja majd,

Sándor Krisztina elmondta, a felmérések szerint a magyarországi iskolák 82 százalékában van erdélyi származású tanár, akitől tanácsot kérnek az utazási program megválasztásakor. Ugyanis szerinte a verseny a határon túli területek között az iskolákban dől el, ezért a különböző régiókból származó, itt-ott megfordult tanárok döntése mindenképp meghatározó lesz.

Mint ismeretes, a magyar Országgyűlés tavaly októberben fogadott el határozatot, amelynek célja, hogy a magyarországi iskolások intézményes formában, állami támogatással jussanak el határon túli magyar közösségekhez, magát a programot pedig május elején hirdették meg. Az Orbán-kormány a jövőre nézve azt tervezi, hogy a rendelkezésre álló összeg évről évre nő majd, és minél több gyermeket szeretnének a programba bevonni. Semjén Zsolt nemzetpolitikáért felelős miniszterelnök-helyettes szerint ahol egyszer egy ilyen határon átvélő kapcsolat létrejött, ott életre szóló barátságok, személyes kapcsolatok születnek. „Az a közjogi keret, amelyet az állampolgársággal a magyar állam megteremt, valós tartalommal akkor tölthető meg, ha a társadalom egésze számára természetes lesz, hogy a határon túli nemzetársaink nem turisták és nem idegenek, hanem ugyanolyan magyarok, mint akik az ország határain belül élnek” – mutatott rá a kormányfő kereszténydemokrata helyettese. Semjén Zsolt ugyanakkor a jövőbeni tervek kapcsán úgy fogalmazott, a távlati cél annak segítése, hogy a határon túli magyar iskolákba járó diákok intézményes és támogatott formában ellátogathassanak Magyarországra.

A pályázatokat egyébként a magyarországi iskoláknak, osztályoknak június 3-ig kell benyújtaniuk, az együttműködési programok esetében pedig június 17-ig lehet a kérelmeket beadni. A döntések augusztus közepéig megszületnek, s aki felkészült és szeretne határon túli magyar területre kirándulni, szeptembertől már megteheti.

BÁLINT ESZTER

Tudományok Napja Gyergyószentmiklóson

Ifjú kutatók mutatkoztak be

Hagyományteremtő szándékkal szervezték meg a Tudományok Napját a gyergyószentmiklósi Salamon Ernő Gimnáziumban, április 14–15-én. Az első alkalommal összehívott – és a vártnál nagyobb érdeklődés övezte – tudományos értekezlet előadói az iskola jelenlegi és egykori diákjai közül kerültek ki.

Értekezlet egykori és mostani diákokkal

„Számos olyan diánkunk van, akik komoly eredményeket értek el a különféle tantárgyversenyeken országos, de akár nemzetközi szinten is. Az ő eredményeiket legtöbbször megtapsoljuk, elmondjuk róluk, milyen ügyesek, de semmit nem tudunk a dolgozataikról” – magyarázta Patek Mária igazgatóhelyettes, kifejtve, hogy a Tudományok Napjának ötlete éppen abból a természetes igényből fakadt, hogy tanárok-diákok egyaránt többet szerettek volna tudni az elért eredmények háttéréről. Ugyanakkor az egykori diákokkal való élő kapcsolat erősítését is célozta az esemény. „Ballagáskor mindig elmondjuk: az alma mater hazavár. Ez a rendezvény jó alkalom volt arra, hogy ezt bizonyítsuk is” – hangzottatta az igazgatóhelyettes. Az értekezlet két részre tagolódt, első nap a tudományos dolgozatokat készítő jelenlegi diákok tartottak előadást, második nap pedig a különféle egyetemi központokban, illetve egyéb kutatási projekteken munkálkodó egykori diákok számoltak be munkájukról. Előadások hangzottak el többek közt a terrorizmusról, az automata vezérlésű robotokról, a szenvedélybetegségekről, a szél- és vízenergiáról, a ragadványnevekről és a székelykapukról. Az egykori diákok kutatási projektjeiket ismertették, az érdeklődők előadást hallhattak többek közt a l’Hospital szabály monoton alakja, a kísérletes kolorektális májattétek vérellátásának vizsgálata, az ekfrázis, a Gyulafehérvári Főegyházmegye Levéltárának örökségmenetése témakörökben.

Gyilkos-tóról, vízenergiáról, egyebekről

„Sajnos, el kell fogadnunk, hogy a Gyilkos-tó pusztulásának folyamata elindult” – magyarázta Gál Csengelle 10. osztályos tanuló, aki a Gyilkos-tó keletkezéséről és pusztulásáról készített dolgozatot. A diáklány kifejtette, hogy főleg a tó feltöltődésének folyamatát vizsgálta, illetve azokat a tényezőket, amelyek a vízszint csökkenését eredményezik.

„Gyergyócsomafalván sok a szív- és érrendszeri megbetegedés, a magas vérnyomás és a szorongás okozta elmebetegségek” – magyarázta Munzlinger Noémi 10. osztályos diák, aki orvos szülei segítségével és az édesanyja adatbázisát felhasználva készített érdekfeszítő dolgozatot. A tizenegyes Szöcs Csaba a vízenergia felhasználásáról írt román nyelvű dolgozatával már nyolcadikos korában díjat nyert a Fiala nagykövetek a klímaváltozás ellen (Tineri ambasadori împotriva schimbărilor climatice) elnevezésű versenyen. Ezt a dolgozatot aztán magyar nyelven tovább fejlesztette, az ötlete nagypapjától ered, aki molnárként a víz energiáját hasznosította. Az ifjú kutató tehát családi örökség mentén indult el kutatása során, és arra a következtetésre jutott, hogy alternatív

energiaként érdemes befektetni kis helyi vízierőművekbe. „A kezdeti befektetés nagy, mert el kell készíttetni a vízturbinát és meg kell vásárolni a szükséges eszközöket a működtetéséhez, de megéri, mert a befektetés három év alatt megtérül” – magyarázta a fiatal kutató, kifejtve, hogy céljai között szerepel egy vízturbina felszerelése otthonában, hogy megfigyelhesse működés közben.

- Az egykori diákok kutatási projektjeiket ismertették Gyergyószentmiklóson

A cél: tehetséggondozó ponttá válni

Az előadások iránti érdeklődés a vártnál nagyobb volt, sok esetben szükséges bizonyultak a termék. „Voltak olyan előadások, hogy a dísztermet is ki kellett nyitnunk, mert több mint százan voltak kíváncsiak az előadásra” – fejtette Patek Mária. Az igazgatóhelyettes szerint a fokozott érdeklődés is azt bizonyítja, hogy érdemes folytatni a kezdeményezést. Távolatilag szeretnék színvonalasabbá tenni a rendezvényt, sőt folyamatban van annak az akkreditációnak a megszerzése, amelynek révén a Salamon Ernő Gimnázium tehetséggondozó ponttá válna egy magyarországi hálózatban. Mint mondta, Erdélyből már több középiskola jelezte részvételi szándékát a tehetséggondozó hálózatban. „Főleg az anyagi kereteink szűkösek ahhoz, hogy tehetséggondozással foglalkozunk, de a tanári alapképzés sem elegendő ahhoz, hogy különleges képességű gyerekekkel foglalkozunk” – érvelt Patek Mária, kifejtve, hogy a hálózatba szerveződött tehetséggondozás azért is előnyös, mert ezáltal anyagilag is támogatni tudnák a diákok kutatásait – nem utolsósorban pedig a dolgozatvezető tanárok plusz fáradozását is pályázati pénzekből lehetne honorálni.

JÁNOSSY ALÍZ

Az óvodás- és kisiskolás kori idegennyelv-tanulásról

Szülőként és nyelvtanárként egyaránt nap mint nap tapasztalom az idegen nyelvek tanulásának növekvő igényét, ugyanakkor azt a dilemmát is, amelyet a kérdés maga után von: mikortól tanuljon a gyerek idegen nyelvet? Tanuljon-e egyáltalán? Van-e értelme már óvodáskorban elkezdni? Hogyan lehet hatékonyan, a gyermekek által is kedvelt módon tanítani az idegen nyelvet?

meséken, verseken, logikai készségfejlesztésen, szabályjátékokon keresztül történjék.

A tanulás folyamatában fontosnak tartom a dramatikus elemek használatát, a drámapedagógia által kínált lehetőségeket, és kerülöm a frontális, kikérdezős tanítási módszert.

Tanárként azt vallom, hogy a tanulás életre szól, végigkísér bennünket egész életünkön át. Ezért hiszem azt, hogy a

Óvodáskorban, egészen kisiskolás korig a gyerekek kifejezéseket sajátítanak el. Tehát nem nyelvtani szerkezetek alapján rögzül bennük egy-egy új mondat. Minden új dolgot élményhez, az adott szituációhoz kötnek.

Az idegen nyelvet pontosan úgy sajátítják el, mint az anyanyelvüket, vagyis nem tudatosan tanulnak, és nem köti őket semmilyen logikai szabály. Nem is szabad, tilos a tanárnak nyelvtani szabályokat tanítani, netán vissza kérdezni!

Életszerű helyzetek megteremtése

A cselekvésközpontú tanításnak köszönhetően a kisgyerek közvetlen kapcsolatba kerül az idegen nyelvvel. Olyan életszerű helyzeteket teremtünk, amelyekben ők már otthonosan mozognak vagy szívesen kipróbálják magukat. Így megyünk el a piacra vásárolni vagy étterembe ebédelni, vagy állatokat veszünk örökre az elhagyott állatkertből, de utazhatunk buszon is. Közben meg észrevétlenül megtanuljuk a számokat, a zöldségek, bizonyos élelmiszerek, állatok neveit, azokat a kifejezéseket, mondatokat, melyekkel a párbeszédet felépíthetjük (Can I help you? /Here you are!/ Thank you./ No, thank you. Yes please, I would like/ I would not like/ Do you like?/ Can I...? etc.). Természetesen minél életszerűbb, valósabb helyzetet tudunk varázsolni, annál nagyobb kedvvel, odaadással vannak jelen a foglalkozáson. A gyerekek játszani szeretnek, és csak akkor partnerek a tanulási folyamatban, ha világuknak megfelelően, számukra hitelesen tárljuk az átadandó információt. A gyerekek ebben a korban nem fordításokon keresztül tanulják az új nyelvet, hanem ugyanúgy elsajátítják, magukba szívják azt, mint az anyanyelvüket. A foglalkozásokon pedig nem magyar nyelven tanuljuk az angolt, hanem az angol nyelvet használva játszunk. Éppen ezért sohasem fordítjuk át magyarra mindazt, amit elsajátítunk, hiszen a képek, a mozgással kísért versikék és dalok, a szituációk mind-mind magukról beszélnek. Ne kérdezzük vissza a gyerektől a megtanult angol szót magyarul. Ehelyett

Fotók • TÓTH ORSÓLYA

- **Óvodai angolóra.** „A tanulást élménnyé kell alakítanunk, kellemes időtöltéssé, ami felemel és szórakoztat.”

Élménnyé alakítani a tanulást

Tizennegyedik pedagógusi évemet kezdtem az idén. Eddig minden évben volt óvodás csoportom is, annak ellenére, hogy egyre több órám van. Nagyon szeretem ezt a munkát, hiszek abban, hogy a korai nyelvtanulás meghozza gyümölcsét. Nem szeretném esetelni az idegennyelv-ismeret fontosságát a mai világban, csupán az óvodáskori, kisiskolás kori nyelvtanulásról osztanom meg a tapasztalatomat, véleményemet.

Az angol nyelvvel való ismerkedésben, a közös tanulás során szem előtt tartom, hogy óvodáskorban a nyelv elsajátítása mozgásos játékokon, mondókákon, mozgással kísért dalokon,

tanulást élménnyé kell alakítanunk, kellemes időtöltéssé, ami felemel és szórakoztat, sikerélményt nyújt, ezáltal motivál bennünket.

Betanított szerep helyett év végi nyílt óra

Minden tanév végén nyílt órát tartunk a gyerekekkel, ahová szívesen várjuk a szülőket is. Azért döntöttem az év végi nyílt óra és nem a betanított szerep mellett, mert ez a foglalkozás tükrözi leginkább az általam használt módszereket, és mert úgy gondolom, hogy idegen nyelven ebben a korban nem lenne hiteles egy szerep betanítása. A nyílt óra, akárcsak az összes többi évközi foglalkozás, közös élmény.

inkább teremtsük meg a szituációt, amelyben felidézheti azokat a szavakat, kifejezéseket, mondatokat, amelyeket már elsajátított. Soha ne felejtjük el, hogy a gyerekek – a felnőttekkel ellentétben – nem tanulják az idegen nyelvet, hanem észrevétlenül elsajátítják azt.

Játék, humor, siker

Az óvodai foglalkozásokon, tapasztalatom szerint, nemcsak az angol nyelvet sajátítjuk el, hanem fejlesztjük a gyerekek logikai képességét, memóriáját, ritmusérzékét, megfigyelőképességét. A kiskorban (negyedik életév után) elkezdett nyelvtanulás eredménye, haszna nemcsak a korán megtanult szavak, mondatok, nyelvtani szerkezetek mennyiségében mérhető, hanem elsősorban a nyelvtanulás iránti pozitív hozzáállásban. A foglalkozásokon tapasztalt kellemes élmények, a játék, a humor, a jókedv, a siker okozta öröm magabiztossá, egyre kíváncsibbá és motiváltabbá teszi a kisgyereket. Szülői tapasztalatom, hogy a korai nyelvtanulás hatása iskoláskorban érződik igazán, amikor a gyerek nem görcsösen, szorongva fogadja az új nyelvet, hanem kíváncsian, nyitottan, hiszen jó élmények kötik a nyelvtanuláshoz.

Tanulási folyamat és életkori

sajátosság

Ebben a korban (4–10 éves korig) a gyerekek még nagy nyelvi érzékenységgel, erős utánczóképeséggel rendelkeznek. Ha korán kezdjük el a nyelvtanulást, akkor az eredmény tökéletesebb lesz, hiszen a gyerekek a kiejtésben és a hallás utáni értésben már komoly tapasztalatot szerezhetnek. Így, ha sikerül megfelelő szituációt kialakítanunk, amely felkelti érdeklődésüket, akkor nagyon könnyen és gyorsan tanulnak meg új szavakat, kifejezéseket. A nyelvtanárnak ezt az életkori sajátosságot kell kihasználnia és a tanulási folyamat során körbejárnia azt az érdeklődési területet, amely az adott csoportra jellemző. Ha helyes mintát mutatunk a gyerekeknek, nagyon hamar elsajátítják a szavak kiejtését, a mondatok intonációját. A 20–30 perces foglalkozások alatt arra törekedjünk, hogy minél többször és minél változatosabban adjunk lehetőséget az ismétlésre. Nem az a fontos, hogy egyetlen foglalkozás alatt sok szót, kifejezést tanítsunk meg, hanem az, hogy azt a kevés (5–8) kifeje-

zést, új szót megfelelő módon kínáljuk, és a tanulás ne a játék, a jó hangulat, az öröm rovására történjen. A tanulási folyamat során változik a motiváció. A tanár feladata az, hogy ismerje és fedezze fel a különböző életszakasz sajátosságait, és azok tükrében alakítsa az elsajátítandó ismeretet, a megoldandó feladatokat. Nemcsak a gyerekek életkori sajátossága, motivációi, hanem a tanár személyisége, motivációja, az általa teremtett légkör is befolyásolja a tanulási folyamatot, hozzájárul a sikerhez. A szeretetteljes bátorítás, a megfelelő pillanatban kimondott dicséret, a mosoly, a humor és a jutalom szintén motivációs tényező. Minden tevékenységünket ezekre a tényezőkre kell felépítenünk, szem alatt tartva azt is, hogy a kisgyerekek egy bizonyos idő után a legizgalmasabb tevékenységet is megunják, lankad a figyelmük, a lelkesedésük. Ezért nekünk kell arra figyelni, hogy megfelelő időben váltsunk át egy másik tevékenységre.

A játék a gyerekek fő tevékenységi formája. Önmagában is motiváló tevékenység, melyben szívesen vesznek részt. Általa feloldódnak, ellazulnak vagy élénkebbé válnak, megvisszázódnak, együtt nevetnek, együtt izgulnak, közösséget alkotnak. Nagyon fontosnak tartom, hogy az életkoruknak megfelelő játékot játsszunk a gyerekekkel angolórán is. Sohasem adhatjuk fel a játékot, a tanulás örömét az elsajátítandó ismeretek miatt. A nyelvórán átélt élmény meg fogja határozni a nyelvtanuláshoz való viszonyukat, ezért mindig figyelniünk kell arra, hogy a tanulás valóban élmény, öröm maradjon, és ne váljék pusztán teljesítendő feladattá. A játékos tanulás során a tanár kamatoztatni tudja azokat az előnyöket, melyek erre a korosztályra jellemzőek. A játék során az idő is másként telik: megnő a feladatra való összpontosítás ideje, sokkal tovább képesek a gyerekek aktívan, figyelmesen részt venni a tevékenységekben. Természetesen a játék hatására a szorongások is oldódnak, a spontán beszédre való hajlam szintén megnő, biztosabbá válik az idegen nyelven való megnyilatkozás.

Nyelvtanulás gátlások nélkül

Az új anyag bemutatás során mindig igyekszem szép színes képeket, kellékeket vinni a kisóvodásaimnak, melyekkel elvarázsolhatom őket, és persze a

szépérzéküket is fejleszthetem. A képekhez, színes kártyákhoz, tárgyakkhoz gyakran szituációt is társítunk. Megpróbáljuk minél változatosabb módon, minél többféle szempontból megtapasztalni az adott tárgyat: tapintani, megvizsgálni, meghallani, képből, mozdulatból, hangokkal megjeleníteni. A korai életkorban történő nyelvtanulás, nyelvtanítás legfontosabb célja az, hogy felkeltse a gyerekek érdeklődését a nyelvek iránt, hogy a dalok, a mozgásos versikék, a játékos szituációk által teremtett jó hangulatban, örömmel, jókedvvel, szorongás, gátlások nélkül elsajátított tudás megalapozhassa a későbbi nyelvtanulást. Tapasztalatom szerint a módszer megválasztása, a

- „A nyelvórán átélt élmény meg fogja határozni a nyelvtanuláshoz való viszonyukat.”

gyerekek életkori sajátossága és igénye szerinti játékos tanulás, a tanár személyisége, türelme és nyitottsága mind hozzájárul a nyelvtanulásban elért sikerhez, ahhoz az élményhez, amelyet egy ilyen óvodai vagy kisiskolás kori foglalkozás nyújthat.

SZALÓ RÉKA

Beszélgetés Dáné Gabriella Emese kolozsvári iskolapszichológussal

Önismeret és a társaktól kapott tükör

– Pszichológusként önismereti csoportokat is vezetsz. Az önismeretnek, önbecsülésnek és az énkép alakulásának nagy szerepe van nemcsak a gyermek személyiségfejlődésében, hanem nyilván abban is, hogy miként éli meg az iskolai évek tapasztalatait, illetve a tanulással járó sikereket, kudarcokat miként dolgozza fel, illetve kamatoztatja később. Miként segít

magukat („ezt tudom”, „ezt nem tudom”, „erre vagyok képes”) – a tanárok, szülők visszajelzései alapján, valamint a kortársakkal való összehasonlítás által. A képességek azonban csupán egy szelétét képezik a személyiség egészének, mégis döntő hatásúak, hisz az iskolai rendszer és a társadalom is elsősorban teljesítménycentrikus. Amennyiben egy gyereknek gyakran kell azzal szembeülnie, hogy nem képes az elvárásoknak megfelelni, a negatív visszajelzések hatására önmagát ennek tükrében fogja meghatározni, önbizalma, önbecsülése nagyon alacsony lesz, ami ördögi körként tovább ronthatja teljesítményét. Ugyanakkor a serdülőkori átalakulás folyamata, az autonómia iránti növekvő igény, a testkép módosulása, az érzelmi élet változásai egyfajta identitáskrizist eredményeznek, megváltozik a felnőttekhez, a szülőkhöz való viszony, újraértékelődik az addigi értékrendszer, ezért ebben a korban nagyobb az önismeret iránti érdeklődés.

Az önismereti csoport a reális, egészséges énkép kialakulásának megteremtésére ad lehetőséget. Lényege a saját élmény, valamint az a tükör, amelyet a serdülők egymásnak tartanak, egy olyan biztonságos közegben, ahol működik a csoporthálo, a csoport megtartó ereje.

– Hogyan zajlik egy ilyen tréning, és kik számára javasolt?

– Kétfajta csoportot szoktunk szervezni, a rendelkezésre álló idő függvényében. Amennyiben ez kevés, akkor egy hétvégére ajánljuk, hogy a csoport, rendszerint egy osztályközösség részt vegyen a képzésen. Ez háromnapos intenzív együttlételet jelent, általában városon kívül, így a munka egyben csapatépítő jellegű is. A hosszú távú csoportot általában tanév elején szoktuk meghirdetni. A jelentkezés önkéntes, és nagyon fontos a személyes motiváció. Ezt személyes interjú követi, melynek keretében a csoportvezetők elbeszélgetnek a jelentkezőkkel. Lényeges, hogy a jelentkezők fel tudják vállalni azt, hogy egész évben részt vesznek a csoportmunkában.

Ugyanakkor a csoport egészéként való működéséhez elengedhetetlen az a tudat, hogy számíthatnak egymás „ottlétére”, ami természetesen nem csupán fizikai jelenléte, hanem aktív részvétel is jelent. A csoportszabályok úgyszintén kiemelkedő szereppel bírnak, hisz ezek teremtik meg a bizalmi légkört. Az első és legfontosabb szabály a csoporttitok, ami azt jelenti, hogy a csoportban átélt élmények közül csupán a saját élmény mesélhető el. Nem a mellettem ülő, nem a bakancsos fiúé vagy a piros szoknyás lányé. Az az övék, azaz szent és sérthetetlen. Egy másik lényeges szabály a negatív minősítések kerülése. Visszajelzést adni kell, sőt, erre a társaktól kapott tükörről épül a csoportfolyamat, azonban ez csakis pozitív, építő jellegű lehet. Ennek a megtanulása természetesen külön munka...

– A nagyobb fokú önismeret a kreativitás felszínre hozatalában, a gyermek lelki „felvirágoztatásában” is jelentős szerepet játszhat. Itt természetesen a pedagógusok, főleg a diákokhoz legközelebb álló, őket leginkább ismerő „vezetők” (tanítók, osztályfőnökök) viszonyulása is kulcsfontosságú lehet. Mit tanácsolsz ezeknek a pedagógusoknak, hogyan segíthetnek abban, hogy a gyermek rátaláljon önmagára?

– A sikeres pályaválasztáshoz elengedhetetlen a reális önismeret és önértékelés, hisz ezek hiányában nem bontakozhat ki a személyiség egésze, az adottságokkal, készségekkel, képességekkel.

Dáné Gabriella Emese

Kolozsváron, a Babeş-Bolyai Tudományegyetemen végzett pszichológia szakot. Ezt követően, 1996–2008 között gyógypedagógusként dolgozott a Hallássérültek 2-es számú Intézetében. 2001-től külsős munkatárs a Babeş-Bolyai Tudományegyetem Pszichológia és Neveléstudományok Karán. 2008-tól a Kolozsvári Református Kollégiumban dolgozik iskolapszichológusként.

Fotók • TÓTH ORSOLYA

• Dáné Gabriella önismereti csoportokat vezet

az önismereti tréning ezekben a folyamatokban?

– Tapasztalatok révén, a környezettel való folyamatos interakció révén tanulunk csecsemőkorunktól kezdve. E tapasztalatok összegződése révén alakul ki az énkép. Iskoláskorban elsősorban képességeink révén határozzuk meg

Fontos, hogy olyan feladatokat adjunk a gyerekeknek, melyeket sikerrel teljesíthet, olyan területeket fedeztessünk fel vele, ahol megtapasztalhatja kompetenciáit. Az a gyerek, aki gondokkal küzd adott tantárgyakból, lehet, hogy kitűnően teljesít sportban, a művészetek terén vagy jó szervező, és animátorként, önkéntesként sikerrel vonható be közösségi programokba.

– *Megkerülhetetlen a szülők, az otthoni környezet szerepe: miként kezelik azt, ahogyan viszonyul a gyermek saját adottságaihoz, képességeihez, céljaihoz, akaraterejéhez, illetve mennyire ismeri fel saját határait. Milyen következményekkel járhat, ha a szülők nem figyelnek oda eléggé arra, hogyan alakul a gyermek énképe, önismerete? Egyáltalán mi javasolható, hogyan kezeljék otthon ezt a kérdést?*

– Nagyon fontosak a nyitott kommunikációs csatornák. Beszélgessünk a gyerekekkel, érdeklődjünk irántuk. Sokszor a gyerekekkel való napi kommunikáció arra redukálódik, hogy „mi újság az iskolában?”, mire a gyerek megvonja a vállát és rávágja, hogy „semmi.” És igaz van, ugyanis a kérdés nem róla szól. Ismernünk kell a világukat, tudnunk kell kommunikálni velük.

Ugyancsak oda kell figyelni arra is, hogy az alacsony önértékelésű gyerekek több veszélynek vannak kitéve. Esetükben nagyobb a drog-, az alkoholabúzus veszélye, a nemkívánatos bandákba való kerülés esélye. Szociálisan sérülékenyebbek, ezért sokszor nagy árat is képesek fizetni azért, hogy egy csoport befogadja, elfogadja őket.

– *Például ha kevés a diák önbizalma, és a képességeihez mérten gyengén teljesít az iskolában, illetve negatív az önértékelése, mi a teendő? Szülőknek, pedagógusnak mi javasolható ilyen helyzetben?*

– Nehéz így „univerzális” receptet adni. Mindenképp a probléma okát kell megkeresni. Mi okozza a negatív önértékelést? Amit lényegesnek tartok, szülők és pedagógusok számára egyaránt, az a reális pozitív visszajelzések szerepe, valamint a minősítések elkerülése. Vagy

„Az a gyerek, aki gondokkal küzd adott tantárgyakból, lehet, hogy kitűnően teljesít sportban, a művészetek terén vagy jó szervező, és animátorként, önkéntesként sikerrel vonható be közösségi programokba.”

akár az az egyszerű dolog, hogy ne a gyereket minősítsük, hanem a cselekedetét. Ha azt mondjuk egy gyereknek: „milyen buta vagy, fiam”, azzal önkéntelenül is belekényszerítjük ebbe a sze-

• **„Fontos, hogy olyan feladatokat adjunk a gyerekeknek, melyeket sikerrel teljesíthet”**

repbe. Elhiszi ezt nekünk, ennek megfelelően fog működni. Egy-egy önkéntelenül odamondott szónak, kifejezésnek is lehet romboló ereje. Abból, hogy azt mutatjuk meg egy gyereknek, mit nem tud vagy mit végez rosszul, még nem tanítjuk meg neki azt, hogy mit is kellene tennie. Ha a hibákra hívjuk fel a figyelmet, a gyerek szorongani fog, feszültté

válik, arra koncentrálva, hogy mit ronthat el, és nem arra, hogy jól teljesítsen. Figyelme nagy részét a félelemre, az aggodalomra fogja fordítani, nem magára a feladatra.

– *És minősíthető-e túlzottnak a gyermek önbizalma? Ha igen, ugyanaz a kérdés merül fel: mi a teendő?*

– Minél nagyobb önismerettel, minél reálisabb, szilárdabb énképpel rendelkezik valaki, annál nagyobb lesz majd az önbizalma... Ugyanakkor, paradox módon, a túlzott önbizalom voltaképp gyenge önismeretet, irreális énképet jelent, hisz akárcsak az önmagát alulértékelő gyerek, ő sem tudja reálisan felbecsülni képességeit. Az ilyen gyerek gyakran önhitt, öntelt, ahogy a gyerekek fogalmaznak: „bölcsködő”, emiatt kiközösítik, s kudarcokkal kell szembesülnie.

– *Hogyan segíthet az önismeret abban, hogy a gyermek a társas/iskolai kapcsolataiban előforduló esetleges gondokkal, nehézségekkel (befele fordulás, magány, az osztályból való kiközösítés) megbirkózhasson? Mi a pedagógus és a szülő szerepe ilyen helyzetekben?*

– Az iskolai kapcsolatokban megjelenő nehézségek oka mindig a másság, legyen az fizikai, pszichés (pl. zárkózottabb természet, introverzió) avagy szociális (pl. elvált szülők, nehéz anyagi helyzet). Pedagógusként a közösséggel való munkában a toleranciára, elfogadásra, empátiára kell nagy hangsúlyt fektetni. Ez a munka nagymértékben megtérül, egyfajta prevenciót is jelent a hasonló jellegű problémák esetén. Egy összetartó osztály könnyebben képes felkarolni, befogadni a nehézségekkel küszködő gyerekeket. Szülőként lényeges a gyerekekkel való bizalmas kapcsolat kialakítása, a problémák őszinte átbeszélése, olyan társas helyzetek biztosítása, amelyekben a gyerek elsajátíthatja azokat az ilyen szituációk kezeléséhez szükséges készségeket.

KISS JUDIT

Beszélgetés Barta Éva-Ágnes szatmárnémeti óvónővel

„Szeretettel, odaadással dolgozni a gyerekekkel, ez a legfontosabb”

– Milyen pedagógiai módszerekkel dolgozik szívesen az óvodában?

– Az új tanterv teljesen megreformálta az óvodai oktatást, és a korábban használt, hagyományos módszerek mellé újakat írt elő. Ilyen a projektmódszer és az integrált tevékenységek módszere. A tanterv egyébként 2008-ban lépett hatályba, amikor új óvodai programot írtak, és ez azóta már rutinszerűvé vált az óvodai munkában. Ezt az is nagyban elősegítette, hogy európai források felhasználásával országos szintű, kötelező jellegű továbbképző foglalkozásokat tartottak a pedagógusok számára. Az iskola előtti oktatás reformjának az is szerves része, hogy az óvodákat új szemléltető eszközökkel, játékokkal szerelik fel.

– Miben más ma óvodában oktatni, mint mondjuk tíz évvel ezelőtt?

– Egészen más a munkafolyamat. Nagyrészt azért is, mert a kicsik már teljesen másképp érkeznek az óvodába otthonról. A mai gyerekeknek sokkal nagyobb ismeretanyag van a birtokukban, mint azoknak, akik egy-két évtizeddel ezelőtt jártak hozzám oviba. Ennek a változásnak természetesen az oktatás módszertanában is jelentkeznie kell. Amíg a korábbi tantervek alapján az oktató munkája során az ismeretanyag bővítésére helyezte a nagyobb hangsúlyt, addig ma már a tapasztalatszerzés áll az elődleges helyen, a gyerekek egyéniségét kell fejlesztenünk, illetve annak a fejlődését kell koordinálnunk. Régebben a teljes csoportnak tartottunk kötelező tevékenységeket, ma pedig a gyerekek egyéni fejlődésére fektetjük a hangsúlyt. Minden gyermek egyéni ritmusát figyeljük, és az ő lehetőségeihez mérten próbáljuk meg fejleszteni a meglévő képességeit, illetve új készségeket alakítunk ki nála, attól függően, mire van szüksége. Minden év elején, amikor elkezdjük a munkát, szintfelmérő gyakorlatokat végeztetünk velük, így látjuk, kivel mit kell majd behatóbban gyakorolnunk. Felmérjük a mozgásszintjüket, a gondolkodásukat, az érzelmi világukat, és a kapott adatok alapján készítjük el a munkatervet.

– Ezt a nagyobb létszámú és vegyes korcsoportú óvodákban is zökkenőmentesen meg lehet oldani?

– Természetesen, hiszen ma már olyan módszereket alkalmazunk, amelyek lehetővé teszik a differenciált és integrált foglalkozást, sőt az új óvodai program elő is írja az ilyen fajta módszerek kötelező alkalmazását. Például olyan projekteket készítünk a gyerekeknek, amelyek egy témakör köré csoportosulnak, és a munkába nem csak őket vonjuk be, hanem velük együtt vesznek részt benne a szülők, családtagok, a szűk közösségük tagjai. A közösségnek az óvodával együtt kell részt vállalnia a nevelésben. Nem egyszerűen tanítjuk őket, ismeretanyagot adunk át számukra, hanem megtapasztaltatjuk velük a tudást, és ez sokkal maradandóbb

élményt nyújt számukra. Jól fognak tudni a későbbiekben alkalmazkodni egymáshoz és a felnőttekhez, és felfedezik a körülöttük lévő világot. Például megtanítjuk nekik, hogyan kell viselkedni a különböző mindennapi élethelyzetekben. Jelenleg a tavaszi virágok témája köré szervezünk minden tevékenységet, így azt is megtárgyaljuk, hogyan viselkedünk a piacon vagy a virágüzletben. Emellett megtanítjuk nekik az empátiás viselkedést, így a gyerekek bele tudják érezni magukat a különböző helyzetekbe, mások helyzetét is át tudják érezni. Már a kiscsoportokban megváltoztak a munkafajta. Nem mondanám, hogy eltűntek a hagyományos módszerek, de váltakoznak a modern módszertani elvekkel. Megvannak a specifikus csoporttevékenységek, amelyeket közösen végzünk, de általában már párban dolgozunk, vagy egyéni munkát végeztetünk a gyerekekkel. A kooperatív tanulási módszereket használva megtanítjuk együtt dolgozni őket, azt, hogy hogyan lehet hasznos információkhoz jutni a másik tapasztalataiból. Ám az is fontos, hogy a gyerekek megtapasztalják, a problémamegoldás terén mennyire fontos a csoportmunka, mennyivel jobb eredmény érhető el a közös foglalkozások alkalmával, a végeredmény szempontjából mennyivel hatékonyabb a páros tevékenység az egyénié. Többek között ennek a munkának a módszertanát is megtanítják a már említett továbbképzéseken.

– Mennyire alkalmazható ez a különleges helyzetben lévő gyerekek esetében?

– A módszerek nagy része természetesen az inkluzív nevelés során is alkalmazható. És itt nemcsak az egészségügyi problémákkal (szellemi vagy fizikai fogyatékosság) küzdő gyerekekről van szó, hanem a társadalmilag hátrányos helyzetűekről is. Ez az egészséges gyerekek számára is fontos tapasztalat, ugyanis megtanulják elfogadni egymást. Három évig járt hozzánk egy autista gyerek, és a többiek nagyon szépen megtanulták tolerálni őt. Később a betegsége súlyosbodott,

Barta Éva-Ágnes 1957. február 12-én született, és 1977-ben végezte el a nagyváradi tanítóképző líceumot. Azóta szakképesített óvónőként dolgozik. Több szakmai kör és egyesület tagja, és szakmai gyakorlatot vezet a helyi tanítóképző főiskola diákjai számára. Számos szakmai továbbképzőn vett részt itthon és külföldön, valamint több európai uniós és hazai finanszírozású pályázatban dolgozott. 1993-ban megszerezte az I. tanügyi fokozatot, 2008-ban pedig elvégezte a Babeş-Bolyai Tudományegyetem Szatmárnémeti Kihelyezett Tagozatának tanítóképző szakát. Jelenleg a szatmárnémeti Gulliver óvodában oktat.

agresszívvé vált, és ekkor a szüleinek már speciális óvodába kellett vinniük őt.

– *A differenciált foglalkozások irányítása nem megterhelő a pedagógus számára?*

– De igen, sokkal több energiát és odafigyelést igényel, viszont szemmel láthatóan jobb eredmények érhetőek így el. Az előkészületi fázis is sokkal több időt vesz igénybe, ugyanis többféle feladatot kell kiadnom a gyerekeknek, amely értelemszerűen azt feltételezi, hogy több segédanyagot is kell előkészítenem, attól függően, hogy mit szeretnék a foglalkozással elérni, milyen képességet akarok fejleszteni. Tematikus heteket tartunk, és minden foglalkozásunkat egy előre jól meghatározott téma köré szervezzük. Ha a tulipánt választom ki, akkor minden vers, mese, kézimunka és számolási feladat ehhez kötődik. A kicsik tulipánt ragasztanak egy papírlapra rajzolt vázába, addig a nagyobbak a *Cseréld a párod* módszerrel megosztják egymás között a korábban felolvasott mesében hallott információkat. Végül közösen is megbeszéljük, hogy mit tanultak egymástól a párok. Mindig megkérdem, hogy a gyerekek hogyan érezték magukat a foglalkozások során, hiszen az érzelmeikre is oda kell figyelniünk. A logikus gondolkodás fejlesztése mellett hangsúlyosan kell foglalkoznunk az érzelmeikkel is. Fontos ezeket az új módszereket bevezetni, mert másképp a gyerekek sem élvezik a foglalkozásokat, és hamar megunják az óvodai tevékenységeket. Szerencsére nagyon sokféle módszer van, amelyekkel az óvodapedagógus le tudja kötni a gyerekek figyelmét, hiszen nekünk is folyamatosan meg kell újulnunk. Emellett pedig kimondottan fontos megtanítani nekik a saját népük hagyományait, és izelítőt adni nekik a körülöttük élő nemzetek szokásaiból is. Mi ezt számtalan hagyományörző foglalkozáson gyakoroljuk.

„Mindig megkérdem, hogy a gyerekek hogyan érezték magukat a foglalkozások során, hiszen az érzelmeikre is oda kell figyelniünk. A logikus gondolkodás fejlesztése mellett hangsúlyosan kell foglalkoznunk az érzelmeikkel is.”

– *Mit lehet tudni, hogyan alakul majd a gyerekek oktatása az iskola-előkészítő csoportban?*

– Egyelőre még semmi konkrétumot nem lehet hallani, csak találgatunk. Annyit tudunk biztosan, hogy mindegyik megyének jogában állt eldönteni, az új vagy a régi rendszer szerint dolgozik tovább. Szatmárban úgy szavaztak, hogy a 6–7 éves gyerekek az iskolában folytassák a tanulmányaikat. Én úgy tudom, hogy azok az óvó nénik, akiknek duplaképesítésű oklevelük van és tanítónői szakirányú felkészültséggel is rendelkeznek, mehetnek a gyerekekkel az iskolába, és együtt folytathatják a munkát. Az iskoláknak is meg kell teremteniük a megfelelő infrastrukturális feltételeket, és az sem utolsó szempont, hogy a kicsiknek még igen megterhelő egy fél napot ülni az iskolapadban. Nem hinném, hogy ez eredményes lenne. Valószínűleg az lenne a legjobb, ha az iskolai bútorzatot kicserélnék, és játékos formában foglalkoznának a gyerekekkel. Például párná-

kon körbeülve a földön. Ez amolyan félig iskola, félig óvoda lenne, ahol olyan tevékenységeket találnak ki a számukra, amelyekben jól érzik magukat. Ehhez elsősorban egy erre a célra kidolgozott tanterv szükséges, hiszen most még azt sem világos, hogy ugyanaz a pedagógus foglalkozik-e majd velük végig az iskola alsó tagozatában, aki az iskola-előkészítő csoportban irányítja őket. Arról sem tudok, hogy ez a dolog például külföldön hogyan működik.

A SZERZŐ FELVÉTELE

• **Barta Éva-Ágnes: „A kooperatív tanulási módszereket használva megtanítjuk együtt dolgozni őket, azt, hogy hogyan lehet hasznos információkhoz jutni a másik tapasztalataiból.”**

– *Most, az óvodában hogyan készítik elő a gyerekeket az iskolára?*

– A gyerekeink nagy része nagycsoportos, és hamarosan iskolába megy. Sokuk már kitűnően számol és olvasni is tud. Gyakoroljuk velük az írás-előkészítő elemeket, de többen már írják a nyomtatott nagybetűket. Szerintem nem is az a fontos, hogy a gyereket az iskolára készítsük elő, hanem az, hogy amikor elbúcsúzik az óvodától, kellően türelmes legyen, tudjon alkalmazkodni az új szabályokhoz, fegyelmezetten tudja végigülni az órákat. Óvónóként azt gondolom, sokkal jobb helyen van a gyerek az óvodában, mint az előkészítő iskolai csoportban. Ha ugyanaz a pedagógus foglalkozik vele kiscsoportos korától kezdve, az iskola előtti időszakban már játszva, könnyedén érhetőek el vele kitűnő eredmények. Amennyiben az iskola első évében is meg tudják teremteni számukra a megfelelő körülményeket, nem lesznek majd gondok. Erre azonban a tanítókat is fel kell készíteni.

– *Melyik az a legfontosabb alapelv, amely végigkíséri a mindennapi munkáját?*

– Szeretettel, odaadással dolgozni a gyerekekkel, a tudásod legjavát adni a munkádban, ez a legfontosabb. Nagyon szeretem a munkámat, mert szeretem a gyerekeket. Amikor a mesterségeket tanítottam, megkérdézték tőlem a tanítványaim, mi szerettem volna lenni, amikor olyan idős voltam, mint ők. Azt feleltem, én már akkor óvónő akartam lenni, és ez így igaz.

VÉGH BALÁZS

• **Tornaóra.** Lendület, teremtőkedv és nyitottság az iskolában

• **Alkotások.** Az iskola is ünnepelte a várost május első hetében a Szent György Napokon

• **Számítógép-használat az intézményben**

2011. május

A sepsiszentgyörgyi Mikes Kelemen Líceum

FOTÓK: VARGYASI LEVENTE

• **Humánus és derű.** A Mikes Kelemen iskola életművének értékei

A Mikes Kelemen Elméleti Líceum Erdély egyik legjobb eredményeket felmutató magyar tannyelvű középiskolája. Sepsiszentgyörgy város központjában, a Kós Károly és a Kriza János utca kereszteződésénél két iskolaépületben ad otthont több mint 1200 tanulónak. Az intézmény 48 osztályában elemi, gimnáziumi és líceumi oktatás folyik magyar nyelven.

Mikes Kelemen nevét 1990-ben vette fel az iskola, amikor a korábban vándorló iskolának is nevezett tanintézmény a Székely Mikó Kollégium mellett Sepsiszentgyörgy második magyar tannyelvű középiskolájává válhatott.

Mikes neve az elkötelezettség jelképeként került az iskola homlokzatára. A hűség, a szülőföld és az anyanyelv

tisztelete, a hit, a teremtőkedv, a becsületesség, a nyitottság, a humánus és a derű Mikes Kelemen életének és életművének olyan értékei, amelyekkel az iskola azonosulni akart és tudott.

A név felvétele óta eltelt több mint két évtized alatt az iskolának valóban sikerült olyan nyitott szellemiségű oktatási intézménnyé válnia, amelyben hivatástudatuk magaslatán álló tanárok és tanulni vágyó, tanulni akaró diákok dolgoznak együtt mikesi derűvel védve a szellemi és emberi értékeket.

TÖRÖK KATALIN magyartanár

• **Nagyszünet a nyitott szellemiségű iskolában**

• **Az iskolaépület bejárata**

Mikes Kelemen Magyar Nyelv és Irodalom Tantárgyverseny Marosvásárhelyen

Kreativitást igénylő vetélkedő

Idén Marosvásárhelyen szervezték meg az Országos Mikes Kelemen Magyar Nyelv és Irodalom Tantárgyversenyt, amely virágvasárnapon kezdődött a magyaros szecesszió jeles épületében, a Kultúrpalotában. A 41. alkalommal megrendezett verseny résztvevői a magyar irodalom és nyelv himnuszát zengik. Hogy ez mennyire Tamási *Himnusz egy számmal* című novellájára emlékeztet, azt mindenki másképp éli meg. „Mivel szamarat tartasz, s általában is másképp gondolkozol, mint ők...” – mondja Tamási. Így lényegében bármivel helyettesíthető szimbólum válik belőle, hisz e verseny titánjai mindenképp más-más világlátást őriznek. A gyönyörű napsütésben gyülekeztek a gyerekek, összesen 242 diák érkezett, 17 megyéből a Bolyaiak városába az április 17. és 21. között szervezett, a Communitas Alapítvány által támogatott versenyre. A 41. alkalommal sorra kerülő megmérettetésre – ötödik osztályosoktól kezdve a tizenkettedikeskig – a legjobbak érkeztek versenyezni, azok, akik a megyei vagy helyi szakaszon továbbjutottak.

Világokat teremtő nyelv

Az ünnepséget Kelemen Hunor kulturális és örökségvédelmi miniszter, az RMDSZ elnöke nyitotta meg, aki beszédében hangsúlyozta: „Itt, Erdélyben, nekünk ez sokkal fontosabb, mert a magyar nyelv, a magyar irodalom, túl azon, hogy meghatározza egy ember identitását, egy nemzetnek, egy népnek az arcélét is jelenti. Kisebbségi sorsban ennek még erőteljesebb szerepe van, hiszen az anyanyelv az, ami megtartott, megtart bennünket. A nyelv egyrészt kommunikációra alkalmas, de túl ezen számunkra egy második vagy egy harmadik hazát is jelent. Olyan szellemi hazát, amelyben élünk, amelyet belakunk és a nyelv erejével tudjuk megteremteni mindazt, amit irodalomnak, költészetnek, regénynek, prózának nevezünk. A nyelvnek a teremtő ereje legalább annyira fontos, mint a

kommunikációban használt szerepe. A nyelvvel világokat lehet teremteni, világokat lehet újrateremteni. Az, aki magyarul, anyanyelvén helyesen beszél, világosan gondolkodik. A gondolkodás kikristályosodása, kifejeződése a nyelv, amelyet kötelességünk helyesen használni. Egy ilyen versenyben már mindenki győztes, mihelyt eljutott az országos szintre, egy ilyen versenyen vesztes nincs.”

A marosvásárhelyi Kultúrpalotában a házigazdák nevében Illés Ildikó Maros megyei főtanfelügyelő-helyettes és Kiss Tünde szaktanfelügyelő is köszöntötte a jelenlevőket, hangsúlyozva a magyar szó fontosságát. Mint mondták, remélik, hogy a verseny majd „a nyelvünk iránti kegyelet, becsület és hűség jegyében zajlik”. Matei Dumitru Maros megyei főtanfelügyelő is köszöntötte az „anyanyelvű” tantárgyverseny résztvevőit. Az ünnepélyes köszöntők sorozatát dr. Csegzi Sándor, Marosvásárhely alpolgármestere folytatta, aki fizikusként azt hangsúlyozta, „a szó a fogalom, a fogalom a gondolat..., mely összeköti a tudományt a művészettel”.

A diákoknak tetszett a vetélkedő

A versenyre április 18-án reggel került sor a Bolyai Farkas Elméleti Líceumban, ahol a diákoknak verselemzéseket, fogalmazásokat kellett írniuk, nyelvtani feladatokat megoldaniuk.

A tételeket a tananyag alapján állította össze az oktatási minisztérium. Váradi Izabella kisebbségügyi tanácsos szerint a tételek nem azonosak a megyei tételekkel. „Erre különösen odafigyeltünk, nehogy véletlenül ebben az évben, amikor minden megyei tétel különbözött egymástól, valamelyik országos tétel is fedné a megyeit” – fejtette ki. A diákok véleménye megoszlott a tételekkel kapcsolatban, nagyrészt viszont pozitívan vélekedtek a versenyről. Fülöp Diána, a Bolyai Farkas Elméleti Líceum kilencedikes diákja szerint nem volt nehéz, mint mondta, örült a kreativitást igénylő tételnek és annak, hogy gondolatait papírra vehette. „Élmény volt, megérte eljönni, nagyon könnyű volt és jól ment” – mondta a tételről a szatmárnémeti Fényes Anita nyolcadikos osztályos diáklány. A megmérettetést délután író-olvasó találkozó követte a *Látó* szépirodalmi folyóirat szerkesztőivel, Kovács András Ferencsel és Demény Péterrel, majd a *Kővirág* együttes előadását tekinthették meg a diákok a Bolyai Farkas Elméleti Líceum dísztermében. Az ifjú titánok, míg a bíráló bizottság szorgosan javított, alternatív versenyeken vehettek részt: anyanyelvi vetélkedőn, valamint a Tóth Árpád 125. születésnapja alkalmával rendezett tematikus szavalóversenyen. A várva várt kirándulásra szerdán került sor, amikor a Sáromberke–Gernyeszeg–Szászrégen–Marosvécs útvonalon elhelyezkedő nevezetességeket tekinthették meg a diákok, este pedig vajdaszentiványi néptáncot tanulhattak. Az eredményhirdetésre, a dolgozatok értékelésére, illetve az óvások benyújtására a szerda délutánt jelölték ki.

„Az internet általában jó a barátkozás szempontjából, de a kapcsolatépítés szempontjából nem, főleg ha szerelmes kapcsolatról beszélünk. Az emberek szociális lények, így minden módon szeretnének barátokat szerezni. Ezért lehet más országban levő emberekkel is beszélni az interneten keresztül. Nagy hátrány az, ha az illető személyt nem ismerjük személyesen. Így lehet, hogy nem az (vagy nem olyan ember), akire gondolunk. Soha nem szabad egyedül találkozni (legalább-

is nem először) olyannal, akivel csak az interneten beszélteél. Lehet, hogy végig hazudott, hogy közelebb kerüljön hozzád vagy a családotodhoz. Barátkozni lehet az interneten persze, de csak mértékkel. Inkább kimész a parkba, sétálsz, játszol és új emberekkel találkozol, minthogy valaki olyannal beszéljess, akit egyáltalán nem ismersz.”

Részlet *Bănică Anna-Mariának, a bukaresti Ady Endre Elméleti Líceum diákjának dolgozatából*
Magyar Közoktatás díja

BÁLINT ETELKA

Mik a jelei annak, hogy kiközösítik a gyereket az iskolában?

Sok szülő számára a legfontosabb, hogy gyermeke tanulmányi átlaga rendben legyen. És ha az eredmények jók, elképzelhető, hogy nem is figyel oda arra, ha gyermeke nem érzi jól magát az iskolában – esetleg amiatt, mert kiközösítik a társai. De vajon miért szorulhat a közösség periferiájára egy gyermek, mi lehet az oka annak, hogy nem tud beilleszkedni, nem fogadják be a társak, sőt, egyenesen örömmel lelik abban, hogy bosszantsák? A válasz egyszerű: a kiközösített gyermek más. Nem jobb, nem rosszabb. Más.

Külső adottságok, tanulmányi eredmények

Sokkal hamarabb céltáblává válik az a gyermek, aki valamilyen külső adottság miatt tér el a többiektől – például eláll a füle, túlsúlyos, vagy előnytelen a külseje –, vagy az, akinek a szülei esetleg nem tudnak lépést tartani a trenddel, és nem telik menő ruhákra. De céltábla lehet az is, aki valamilyen betegséggel küzd – cukorbeteg, esetleg tej- vagy lisztérzékeny, és ezért nem fogyaszthat olyan termékeket, mint a többi –, vagy akinek ügyetlenebb a mozgása, rosszabbak az eredményei, mint az átlagnak. Vagy ha sokkal jobbak: a kiemelkedő tanulmányi eredmény szintén ok lehet a kiközösítésre. Egy azonban mindegyik esetben közös: a közösségében elutasítást és csúfolódást megélt gyermek önértékelése súlyosan sérülhet, és ha évekig gyötrődik a számára ellenséges környezetben, egy életen keresztül cipeli majd magával a kudarcot.

Mi adhat okot az aggodalomra?

Sok formája ismert a közösségen belüli kiközösítésnek, és fontos tudni, hogy ez a szociális agresszió egyik megnyilvánulása lehet, amely még a harcedzett felnőtteket is kikészítheti. A gyerekeknél a legtöbb esetben megáll ott a dolog, hogy nem hívják játszani, nem ülnek mellé a padban, nem akarnak vele egy csapatba kerülni, és ennek hangot is adnak. Ha egy csoport közelébe lép a nem kedvelt társ, an-

nak tagjai elhallgatnak, amikor pedig tovább sétál, összesúgnak a háta mögött, vagy éppen közösen kinevetik. Máskor csúfolni kezdik, esetleg különböző tréfákat eszelnek ki a kárára. Fellökik. Levegőnek nézik. A gyerek pedig szépen lassan áldozattá válik.

Az áldozat szerepét vállalni kell

Egyes szakemberek szerint a másság önmagában nem elég, az áldozat szerepét vállalni kell, és ez egyféle személyiségtypust feltételez, vagyis szinte biztos, hogy a gyermek nem lesz képes egyedül megbirkózni a helyzettel. Éppen ezért nagyon fontos, hogy a szülő időben észrevegye, és ha kell, lépjen, ha gyermeke a közösség áldozatává vált. A következő jelek szinte egyértelműen jelzik a bajt. Egyértelmű jel, hogy valami nincs rendben, ha az addig cserfes, mindenről beszámoló és nyitott gyermek elhallgat. Nem mesél, és a szülői kérdésekre szűkszavúan válaszol. Nem említi társait, és nincs a korosztályában barátja. Nem keresi még a családtagjai társaságát sem, nem megy sehová, bezárkózik a szobájába. Magányossá válik és iszonyúan lehangolt.

Alvászavar és társai

Biztos jelek a hirtelen fellépő vizeleti panaszok is, vagyis ha azt észleljük, hogy a gyermek éjjelente bepisil, és e mögött nem vesepanaszok állnak. Ekkor legyünk résen, ez ugyanis nagymértékű szorongásra utalhat. Ha a gyermek képtelen elaludni, csak felkapcsolt lámpa mellett hajlandó bebújni az ágyába, vagy átsurran a szülőkhöz éjjel – bár utoljára tipegő korában tett ilyet –, szinte biztos, hogy súlyos ok áll a megváltozott alvási szokások hátterében.

Iskolai gondokat jelezhet az étvágytalanság is: ha a kicsi egyik napról a másikra elveszíti addig megfelelő – vagy nagyon jó – étvágyát, csak turkálja az ételt kedvetlenül, és még kedvenc fogásai sem hozzák lázba. A kiközösített gyerek ugyanakkor ok nélkül nekitámadhat kisebb testvéreinek, vagy éppen a szülővel szemben

Fotó • TÓTH ORSOLYA

- **Társas magány.** Egyértelmű jel, hogy valami nincs rendben, ha az addig cserfes, mindenről beszámoló és nyitott gyermek elhallgat.

kezddhet minősíthetetlenül viselkedni. Az iskolából is érkezhetnek hasonló hírek, ilyenkor nagyon fontos, hogy ne lépjünk túl az agresszió, hiszen nagy valószínűséggel a társak átléptek egy nagyon érzékeny határt a gyermeknél.

A szülő felelőssége

A szakemberek úgy vélik, iskoláskorban gyakran előforduló jelenség, hogy bizonyos gyerekek a perifériára szorulnak, kiközösíti őket a közösség. Ennek okai lehetnek a külsőben megnyilvánuló hiányosságok vagy másság, a többiekétől eltérő viselkedés vagy családi háttér. Bizonyos személyiségvonások is állhatnak a háttérben – zárkózottság, önértékelési problémák, megfelelési vágy –, amelyek bizonyos gyerekeket arra hajlamosítanak, hogy a közösség peremére kerüljenek. Ezek a diákok nem tudnak megbirkózni a feladattal, hogy hogyan tudnának visszakerülni a csoportba. A szülő felelőssége, hogy észrevegye ezeket a jeleket, bátorítsa a gyereket, tanítsa meg számára azokat az eszközöket, amelyekkel megküzdhet a kiközösítéssel. Kicsi kortól kezdve fontos, hogy a gyereke bizzon a szüleiében, mindent bátran elmondhasson nekik. Így már korán megtanítható, hogy hogyan kezeljen bizonyos társas helyzeteket és problémákat.

K.J.

Kicsengetnek! Végre! Végre?

A nagyváradai Mihai Eminescu Főgimnázium 12. H. osztályosainak véleménye a ballagásról, a középiskola befejezéséről, a nagybetűs Életbe való kilépésről

Fotók • GOZNER GERTRUD. • KÉPEINK ILLUSZTRÁCIÓK

Nagyon sok minden kavarog a fejemben ezzel az utolsó középiskolai évvel kapcsolatban, de a lényeg az, hogy egy életszakasznak vége, kezdődik egy újabb fejezet. A legijesztőbb most, hogy ezután még nagyobb felelősség lesz a vállamon, és akarom vagy sem, el kell kezdenem az önálló életet. Félek egy kicsit tőle, de hát mi, emberek minden újtól tartunk, ám miután megtapasztaltuk, már sokkal kevésbé tűnik ijesztőnek.
(Szeghalmi Andrea)

Atizenkettedik vége számomra azt jelenti, hogy jön az érettségi, arra kell készülnöm, majd egyetemet keresnem, megtalálnom a legmegfelelőbb szakt, utána nézmem, milyen papírok kellene, miből kell még vizsgáznom – és hasonlók. A bankettruha és -cipő is fontos, hogyne volna, meg az utolsó nagy közös buli, de azazal nem értek egyet, hogy sokan ilyen jogcímen annyi pénzt próbálnak kiszedni a szülőkből, amennyit csak bírnak.
(Deák Timea)

Előfordulhat, hogy a hiba az én készülékemben van, de szerintem a kicsengők szegélyének mintázatánál sokkal égetőbb kérdés, mit is kezdünk magunkkal, hogyan is folytassuk munkálkodásunkat az érettségi után.
(Renge Henrietta)

Atizenkettedik osztály sokunk számára elsősorban a ballagást jelenti. Utoljára gyűlünk össze: elbúcsúztatjuk a régit, köszöntjük az új életet. Ahogy azt sokan szilveszter éjjelén is teszik. Számomra a tizenkettedik vége az új életet, a megújulás kezdetét jelenti.
(Simuţ Norbert)

Atizenkettedik osztály ünnepélyesebb oldala a maturandusz és a ballagás. Mindkettőnek megvan a maga varázsa, ám én egyiknél sem a külsőségeket tartom fontosabbnak, hanem a tartalmat. Tehát nem azt, hogy

milyen színű ingben ballagunk, hanem inkább, hogy milyen „útravalóval” gazdagodtunk és milyen érzésekkel hagyjuk el az iskolánkat. Kifejezetten idegesítőnek találom például azt, hogy rokonaink, barátaink elcsépett, közhelyszerű idézetekkel, bölcsességekkel próbálnak minket „felkészíteni az életre”. Hasznosabb volna, ha saját tapasztalataikból merítve, őszintén mondanák el a jövőre vonatkozó tanácsaikat.
(Boros Andor)

Egyetlen mondatban össze tudom foglalni, mit is jelentett számomra a középiskola: megtaláltam az életre szóló, őszinte barátságot. Megtanultam nevetni, megtanultam, mit jelent az, ha melletted áll valaki, ha a padlón vagy és nincs semmi elképzelésed arról, hogyan tovább. Kinyújtotta felém a kezét, felemelt, reményt adott. Nem tudom, hogy valaha is képes leszek-e mindezt meghálálni neki.
(György Csongor)

Természetesen nagyon várom a ballagást és a bankettünket, a sok-sok készülődést, de soha nem ezek jutnak elsőre eszembe, ha a tanév végére gondolok. A középiskola befejezése számomra egyértelműen a továbblépést jelenti egy olyan korszak felé, amelyben végül igazi felelősség hárul rám és hihetetlenül sok az ismeretlen, amely az utamat szegélyezi majd.
(Gulácsi Csenge)

Ez lesz életem fordulópontja, minden gyökeresen megváltozik majd. Elköltözöm a családi házból és a magam ura leszek, mindent magam fogok intézni és önmagam gondját viselem majd. Már régóta vágyom erre és nagyon várom. Új, lenyűgöző élményekkel fogok gazdagodni, és minden lépéssel közelebb kerülök ahhoz, hogy érett nő váljak belőlem. Már érzem a szabadság ízét és ezt semmi nem tudja feledtetni velem. Ezt jelenti számomra a tizenkettedik osztály vége: egy új élet kezdetét. (Uszkai Ingrid)

Az öltöny, a fényképalbum, a bankett helyszíne, a mottó vagy a kicsengő formaterve számomra mind másodlagos. Sokkal fontosabbnak tartom az évek során kialakult közösséget. A mateken, magyaron, illetve más tantárgyakon kívül megtanultuk elviselni egymást, elfogadni a másikat olyannak, amilyen. S ha nem is mindenki velünk alakult egyformán jól a kapcsolatunk, el lehet-e felejteni, amikor közös megegyezéssel „módosítottuk” az órarendet, az eseménydús kirándulásokat, a vér nélküli vérfürdöket, a kolozsvári színházlátogatásokat. Ezeket az emlékeket mind magunkkal visszük, s ha a tananyagra már csak halványan fogunk emlé-

kezni, közös élményeink örökre megmaradnak. Rajtam sokat változtatott ez a négy év, és remélem, nem rossz irányban. Most, hogy vége, Vörösmartyval mondom: „Ez jó mulatság, férfimunka volt!” (Berke János)

Közeleg az érettségi, bár én nem sok esélyt látok a továbbtanulásra. Nem hiszem, hogy egyetemen folytatom majd, annál valószínűbb viszont, hogy belépek a nagybetűs Életbe: felnőtté kell válnom, saját munkám által lábon maradnom. Eddig megkaptam a szüleimtől minden támogatást, de ha vége lesz a sulizásnak, ez megváltozik majd. Félelmeim nincsenek: jöjjön, aminek jönnie kell! (Kamenszky András-Erik)

Ez a négy középiskolai év örök élmény marad számomra, kimeríthetetlen forrás, ha majd mesélnem kell gyerekeimnek vagy esetleg az unokáknak. Sok baráttra találtam az osztályban, de közöttük egyetlen igazira, úgymond testvérré is. Ha jól ment, ha baj volt, mellettem állt. Ugyanúgy én is őmellette. Az én életemben ez volt a legszebb időszak – szívem szerint újra kijárnám a 9–12. osztályt. (Kovács Ervin)

Talán sikerül majd különlegessé tennem az életem, de ahhoz kemény munka kell, amit én nem szeretek. „A cél szentesíti az eszközt” – mondják, de nem akarom, hogy saját céljaim érdekében tönkretegyek másokat. Tudom, hogy a csúcsra csak úgy lehet eljutni, ha eltaposom azokat, akik az utamban állnak. De ezt nem akarom, nekem elég, ha csak a közelébe jutok, talán így is sikerül az álmaimat megvalósítanom, és nem fogok az utcasarkon kukázni. Köszönöm a barátaimnak, hogy erkölcsösségre, tiszteletre, csak a jóra tanítottak. A siker az életemben csak nektek köszönhető! Köszönök mindent, drága barátaim! (Crisan József)

Mennyit veszekedtünk a mottón, a kicsengőkön, azon, hogy milyen színben ballagjunk. Ezen most már túlvagyunk, de ahogy leírtam, akkor döbbentem rá: nem is akarok arra gondolni, hogy a mi osztályunk, a 12. H. valaha is szétválhat. Nem, nem akarom! Ilyen életem, mint a liceumban, soha nem lesz már. Ezek voltak a legszebb éveim, és tudom, hogy mindig boldogan és szeretettel fogok visszagondolni minden pillanatra. Kristálytisztán fel tudom idézni a legfontosabb eseményeket: amikor először találkoztunk és ismerkedni kezdtünk, amikor osztálykiránduláson hegyet másztunk és activityt játszottunk, amikor a házibuli mámorában még Franciaország fővárosa sem „ugrott be”, vagy amikor a vérfürdő előtt izgatottan hívogattuk egymást a „Te tudsz valamit?” kérdéssel. Nem felejttem el kedves és kevésbé kedves tanáraimat, s amíg együtt vagyunk, ad dig ki szeretnék élvezni minden közös percet az osztálytársaimmal. Szórakozni akarok, ballagni, sikeresen leérettségizni... ősztől pedig a budapesti Corvinus Egyetem hallgatójává válni. (Szathmári Betty)

ÖSSZEÁLLÍTOTTA: MOLNÁR JUDIT

Buszkaland

Mostanában sokat gondolkodom azon, hogy szeretném, ha az immár harmadik osztályos fiam önállóbb lenne, sokkal inkább elboldogulna a világban nélkülünk is. Apró próbálkozásaink az önállóságra nevelésre már vannak is, például szívesen elmegy kenyéret vásárolni a szomszéd utcai boltba, vagy hazasétál az utca végéből, ha valaki elhozza idáig. Persze, ez nagyon kevés, szinte semmi. Főleg ha arra gondolok, hogy annak idején már első osztályos koromban egy időn túl egyedül jártam suliba. El is mentem, haza is jöttem egyedül, és nem vitt, nem hozott senki. Ez főként olyankor jut eszembe, amikor valahogy úgy adódik, hogy éppen senki nem ér rá a családból elvinni és/vagy hazakisérni a gyereket a suliból. Vagy olyankor, amikor én már rohannék haza, mert ezer dolog vár rám, míg ő könnyes szemmel könyörög, hogy focizhasson még csak öt percet. És akkor igazán szőrös szívűnek érzem magam és rossz anyának, amikor mégis erőnek erejével elcipelem, mert az a plusz öt perc nekem éppen nem fér bele. Szóval olyankor – talán saját vádló lelkiismeretem nyugtatására is – szoktam berzenkedni, hogy bezzeg, ha önállóbb lennél, ha egyedül járnál, nem kelene ezen vitatkoznunk.

De talán az érem másik oldalát is meg kell vizsgálnunk. Miért nem önállóbb a gyerek? Merném-e én engedni, hogy buszra szálljon, gyalogoljon – egyedül, felnőttkíséret nélkül? Én egyedül jártam suliba, de a kisvárosban, ahol nevelkedtem, mintegy öt percre laktunk az iskolától, és a környéken még az is tudta, hogy ki vagyok és kik a szüleim, aki igazából nem is ismert. Merném-e az amúgy szófogadó és figyelmes gyereket engedni átkelni egy olyan forgalmas úttesten, ahol annak ellenére, hogy 50 a megengedett sebességhatár, még a legszabálytisztelőbb autósok is legalább 80-nal sepernek végig? Merném-e engedni akkor is, amikor mesélik, hogy ismeretlen autós szelítte be az autójába egy gyereket, azzal, hogy a papád küldött, elviszlek... A gyerek szerencsére nem

ült be, mert jól megtanulta a leckét, hogy idegenekkel nem állunk szóba. Talán az enyém sem ülne be idegen autóba, hiszen tudja, hogy nem szabad. Talán nem, ha lenne választási lehetősége. De talán nem lenne.

Rémtörténetek vannak, voltak és lesznek. A gyerekek is egyszer majd fel kell nőni és el kell indulni egyedül. Előbb csak suliba, majd mindenhová. Hiszen nem kísérgetheti folyton az anyja vagy az apja, focizni, bulizni, udvarolni. De az is lehet, hogy nem kell erőltetni az önállósodást. Talán elég egyelőre az egyedül megvásárolt kenyér sikerélménye. Vagy az, hogy nemrégiben két megállónyit utazott egyedül a városi buszszon. Igaz, előbb kijelentette, hogy ha nagyon nem szimpatikusak a buszszon ülők, akkor ő inkább nem kalandozna. De aztán végül, amikor hihetetlen izgalommal röppült a nyakamba a megállóban, ahol vártam rá, boldogan közölte: „ilyen emberekkel akár még három megállónyit is jöttem volna!” Akkor fogalmazódott meg bennem is, hogy talán nem kell erőltetnem az önállósodást. Meg kell engednem, hogy abban a tempóban járja végig ezt az utat, ami neki kényelmes, és bíznom kell benne. Bíznom abban, hogy a kis lépésektől eljutunk ahhoz, hogy önálló, önmagát érvényesíteni tudó felnőtt váljon belőle. Bármilyen emlékeim is vannak a saját gyerekkoromból, talán jobb elfogadnom, hogy változott a világ, változtak a körülmények, és ebben a megváltozott világban is elérhetővé tehetjük a környezetünket. És ha bizalommal tekintünk a világra, akkor a buszszon ülők is annyira szimpatikusak lesznek, hogy végmegállótól végmegállóig utazhatunk nyugodt lélekkel, közösen.

Grafika • CSIKI CSABA

- „Annak idején már első osztályos koromban egy időn túl egyedül jártam suliba. Ez főként olyankor jut eszembe, amikor én már rohannék haza, mert ezer dolog vár rám, míg ő könnyes szemmel könyörög, hogy focizhasson még csak öt percet.”

KETESDY BEÁTA

Pályaválasztási képzés diákoknak

Az ország 21 megyéjéből több mint 3500 diák vehet részt abban az európai uniós programban, amelynek keretében a fiatalok tanulmányaik folytatása, illetve a munkaerő-piaci elhelyezkedési lehetőségek vonatkozásában kapnak tanácsokat, illetve rögtön munkába is állhatnak. A közel 21 millió lejes, azaz mintegy 5 millió eurós költségvetésű projektet Romániában az Országos Szakszervezeti Tömb (BNS) ülteti gyakorlatba, amely partnerként a Nagyszebeni Német-

„A projekttel azokat a gimnáziumi tanulókat célozzák meg, akik folytatni kívánják tanulmányaikat, mint ahogy azokat a diákokat is tanácsokkal kínánják ellátni, akik az érettségit követően elhelyezkednének a munkaerőpiacon. A programba bevont szakemberek mindenkinek megpróbálnak hasznos tanácsokkal szolgálni.”

Román Egyetemet, illetve két magán-céget, a Technical Training Kft.-t és a Mesogeiaiko Symvouleftiko Systema Rt.-t vonta be. A Karrier Karavánja elnevezésű projektet bemutatkozó program keretében ismertetik az érintettekkel május tizedike és június másodika között.

Dumitru Costin, a BNS elnöke elmondta, a projekttel azokat a gimnáziumi tanulókat célozzák meg, akik folytatni kívánják tanulmányaikat, mint ahogy azokat a diákokat is tanácsokkal kínánják ellátni, akik az érettségit követően elhelyezkednének a munkaerőpiacon. A programba bevont szakemberek mindenkinek megpróbálnak hasznos tanácsokkal szolgálni a jövőbeni lehetőségeket illetően. A projekt lefutási ideje másfél év, a gyakorlati része idén novemberben kezdődik el és 2013 áprilisáig tart. A szakemberekből összeálló tanácsadói csoport ez alatt az idő alatt gimnáziumokat,

művészeti iskolákat vagy szakközépiskolákat is felkeres. A csapat azt tervezi, hogy minimum 3500 diáknak adnak tanácsot, közülük pedig a projekt keretében 1050 tanuló ajándék laptopot kap.

Az erdélyi és a partiumi megyék közül Bihar, Beszterce-Naszód, Maramaros, Szatmár, Szilágy, Arad, Krassó-Szörény, Hunyad, Temes, Fehér, Brassó, Kovászna, Hargita, Maros, valamint Szeben megyébe látogatnak el a szakemberek, akik az ország 21 megyéjéből összesen 42 oktatási intézményt terveznek felkeresni. Valamennyi iskolában két napig időznek, ezalatt legkevesebb nyolcvanöt, 16–18 éves diákokból álló csoportoknak tartanak workshopokat. A tanácsadás során a résztvevőket tájékoztatják majd a karrierlehetőségekről, ismertetik, hogy mely szakmák iránt mutatkozik a legnagyobb kereslet, a továbbtanulni vágyók ugyanakkor megtudhatják, hogy milyenek az ösztöndíj-lehetőségeik, de az is kiderül majd, hogy milyen szociális programok állnak a fiatalok rendelkezésére, milyen ingyenes képzéseken vehetnek részt, és a diákok megismerkedhetnek a munkaügyi törvénykönyv egyes előírásaival is. De abba is betekintést nyerhetnek a fiatalok, hogy melyek egy vállalkozás elindításának első lépései, megtudhatják, milyen jogai és kötelezettségei vannak egy magánvállalkozónak, hogyan kell menedzselni egy céget, illetve milyen vállalkozói szövetségekbe tömörülhetnek.

Eközben azok a diákok is csatlakozhatnak közvetve a programhoz, akik nem vesznek részt a workshopokon, ugyanis a szakértői csapat ott-tartózkodása idején valamennyi iskola udvarán egy sátrat állítanak fel, ahol nyomtatott információs anyagokhoz juthatnak hozzá az érdeklődők, s multimédiás bemutatásokat is megtekinthetnek.

A Karrier Karavánjának novemberi rajtja előtt, június–augusztusban a program lebonyolítói egyeztetnek majd a Szeben, Kolozsvár, Dolj és Temes megyei, illetve a vonzáskörzetükben tevékenykedő vállalkozókkal, a tudományos szféra képviselőivel, a helyi hatóságokkal, a megyei

munkaerő-elhelyező ügynökségek, valamint a civil szféra képviselőivel is, hogy az egyes fejlesztési régiók, azon belül pedig az egyes megyék sajátos helyzetét is megismerhessék. E négy megye székhelyén ugyanakkor a karaván lezárása után, 2013 májusa és szeptembere között tanácsadói központokat működtetnek majd szintén a

- **Merre tovább?** A tanácsadás során a résztvevőket tájékoztatják a karrierlehetőségekről

program keretében, ezek a centrumok pedig a fiatal végzősök munkaerő-piaci elhelyezkedését segítik, mintegy kapcsolatot teremtve közöttük és a munkáltatók vagy éppen az állásközvetítők között.

A projekt lebonyolítói szerint azért fontos a tájékoztató karaván, mivel egyre nő a munkanélküliek aránya a 15–24 éves korosztály körében. Miközben 2008-ban a szóban forgó korosztály 17,9 százalékának nem volt állása, ez az arány 2009-re 20 százalékra, 2010 utolsó negyedévére pedig 22,8 százalékra nőtt.

BÁLINT ESZTER

Beszélgetés Hegyeli Attilával, a MCsSz ügyvivőjével

Stratégiák és lehetőségek a csángók magyar nyelvű oktatásában

– Milyen belső és külső igények hívták létre a Moldvában folyó magyar nyelvű oktatást?

– A moldvai magyarság Trianon előtt is határon túli népcsoportnak számított, akkor se volt saját értelmiségi rétege, ma sincsen. Azaz a magyarság nem állt kellőképpen melléjük akkor sem, mint ahogy azóta is hanyagolja. Ez az erdélyi magyarságra nézve különösen igaz. Mindezek ellenére ma még van hozzávetőlegesen kilencezer iskolás korú gyerek, aki érti vagy beszél a magyar nyelvet. Ez egy olyan jelentős szám, amely nemzetpolitikai szempontból sem elhanyagolható, de ennél sokkal fontosabb dolog az, hogy a megkezdett magyar nyelvű foglalkozásokra önként jöttek, jönnek a gyerekek. Ez azt jelenti, hogy van rá igényük, azt jelenti, hogy ez a közösség – bár nyíltan nem vállalja fel –, mégis érzi a magyar kultúrához való tartozását.

Fotó • NEAGU ADRIAN

– Mi az elsődleges célja ennek a programnak?

– Legfontosabb célunk a gyerekek nyelvi önbizalmának a növelése, a nyelvhez, a kultúrához való viszonyulásuk pozitív hangolása. Nagyon fontos, hogy „eredjen meg a nyelve” a gyerekeknek, ugyanis nekik ma már a magyar nyelv sokszor csak lappangó tudás, olyan tudás, amelyet nem használnak. A másik fontos tényező, hogy nagyon alacsony ennek a nyelvnek a státusza, tehát nekünk hangsúlyoznunk kell, hogy a közösségekben beszélt nyelvváltozat is a magyar nyelv része, illetve hogy a magyar nyelv az egy teljes értékű, érvényesülésre is alkalmas nyelv.

• **Hegyeli Attila:** „Alternatívát kínálunk minden szempontból: nyelvi, kulturális, identitásbeli alternatívát.”

– Mitől más az általatok gyakorolt oktatás a más régiókban folyó „anyanyelvi” oktatástól?

– Képzelnék el olyan anyanyelvi foglalkozásokat (szándékosan nem magyarórát mondok), ahová a gyerekek hetente háromszor-négyszer eljárnak, és teszik ezt éveken át anélkül, hogy köteleznék őket bárki is erre. Nem írunk hiányzást, nem adunk jegyeket ezeken az iskolán kívüli foglalkozásokon. Az utóbbi két-három tanévben már a hivatalos állami iskolában is tanítjuk a magyar nyelvet azoknak a diákoknak, akiknek a szülei ezt írásban kérték (összesen 970 gyereknek 14 faluban), de ezeket a hivatalos órákat is igyekszünk minél játékosabban,

minél szebben megtartani, mert azt tapasztaljuk, hogy a román tannyelvű iskolákban a gyerekekkel való bánásmód igen kemény. És minőségileg csapnivaló – tisztelet a kivételnek, persze. A Csíkszeredában továbbtanuló diákjaink nem csak a nyelvváltás miatt szenvednek kilencedik osztályban, hanem emiatt az alacsony nívó miatt is, minden tantárgyból hátránnyal indulnak.

– Ez a fajta oktatás számos kérdést vet fel, amelyek jórészt a nyelvi identitáshoz kötődnek. Tudjuk, hogy Moldvában a gyerekek nyelve „más”, mint a felnőtteké. Milyen nyelvet tanulnak meg az oktatás révén ezek a gyermekek? Csángó dialektust vagy standard magyar nyelvet?

– A dialektust tanítani nyilván nem lehetséges. Mi azonban azt az elvet követjük, hogy a csángó dialektus – akár a maga román kölcsönszavaival együtt – egy értékes nyelvváltozat, amit a gyerekeknek tovább kell adni. Az ő otthoni tudásukat soha nem javítjuk ki, hanem kiegészítjük, így megfer békességben a beszélt dialektus és a köznyelv is. Gyakori példa, hogy a gyerekek nem használják a teljes hasonulást, mivel az ő nyelvjárásukban nem „szekérrel”, hanem „szekérvel” járnak az emberek. Ezt mi írásban sem javítjuk ki, nem kerül piros tollvonás e szó alá, azonban elmondjuk azt, hogy más vidékeken ezt másképpen mondják és a helyesírás szerint is úgy kellene írni majd.

– Az oktatás nyelve kétségtelenül befolyással van a nemzeti identitás megválasztására is, amely Moldvában rendkívül összetett gyakorlat. Célja-e ennek a programnak identitásalternatívát felkínálni az ebben részt vevő, felnövekvő gyerekek számára? Másképpen szólva, milyen arányban közvetít ismereteket ez a fajta oktatás, illetve mennyire összpontosít főként a magyar nyelv presztízsének növelésére?

– Mi alternatívát kínálunk minden szempontból: nyelvi, kulturális, identitásbeli alternatívát. Eddig sajnos nem volt az iskola, az egyház, az intézmények által felkínált alternatíva ilyen értelemben. Egyetlen út létezett: a román nyelv, a román irodalom, a román öntudat, a románul beszélő Isten. Mi sose mondjuk azt, hogy „gyerekek, ti magyarok vagytok”, de azt igen, hogy „gyerekek, legjobb tudásunk szerint magyar eredetűek vagytok”, azaz rámutatunk a gyökerekre, mert azt tapasztaljuk, hogy enélkül felnőtt korban komoly identitásválságban, gyökértelenségérzettel élhetnek majd. A kérdésre is válaszolva, nemcsak nyelvet, hanem általában hungarológiai ismereteket is igyekszünk közvetíteni a gyerekek felé. De lehetne nyelvet tanítani irodalmi szöveg nélkül? Irodalmi szöveget pedig lehetne anélkül, hogy elmondanánk, ki is volt Petőfi? Ebben a környezetben, ahol mi élünk és dolgozunk, ezek nagyon fontos dolgok.

– Ha már az identitásnál tartunk: mit gondolsz, milyen hatása van, lesz a kettős állampolgárság megadásának a csángók „deklarált identitására” nézve?

– Nagyon nehéz felmérni ezt. A magyar igazolványt is tömegesen kérték, hiszen sokan dolgoznak a fiatalok közül Magyarországon. A deklarált identitás, a magyarság vállalása nem egy igazolványon múlik, az is segíthet, a kötődést erősíti. Sokkal inkább az oktatás, a kultúra az, amely köt egy nemzethez, Csángóföldön is ez a kulcs: magyar intézmények kellenek, magyar tanítók, tanárok kellenek, rendezvények, magyar élet kell.

– Arról, hogy milyen „nyelvet” kell tanítani a csángó gyermekeknek, az utóbbi időben több nézet is felbukkant. Melyek voltak azok a problémák, amelyeket ezek az okfejtések körbejártak? Mi a ti munkaközösségetek álláspontja ezekkel kapcsolatban?

– Valóban voltak, akik határozottan állították, hogy a csángó kultúrát külön kultúrának, a csángókat külön nemzetnek kellene tekinteni, s a nyelvet is külön nyelvként kezelni. Bizonyos értelemben az Európa Tanács ide vágó dokumentuma is hajlik e felé. Komoly román emberjogi szervezetek is ajánlották ezt, sőt a jászvásári püspökségen be is jelentették, hogy elkezdődött a Szentírás csángó nyelvre való fordítása, amely eltart néhány évtizedig ugyan, de ők megtették a kötelességüket. Magyar nyelvészt, tanárt is hallottam csángó sztenderdről beszélni, külön nyelvről. Van olyan nyugati szervezet, amely a csángó kultúra védelmére jött létre és nem a magyarok hívták életre. Ők is a különutas megoldás mellett vannak.

Mi azt gondoljuk, hogy a csángóknak a magyar nemzet szerves részét kell alkotniuk, és igenis tenniük kell ennek érdekében. A nyelvjárás tisztelete mellett pedig magyar köznyelvet kell tanítanunk. Mi indokolná azt, hogy ne tanítsuk meg Arany János műveit a csángó gyerekeknek?

– Hogyan gyűrűzik le az általatok gyakorolt oktatás a csángó társadalom mikroszintjére? Tagolja-e valamilyen szinten a lokális közösségeket? Hozzájárult-e például konfliktusok kialakulásához?

– A moldvai csángók közösségei nagyon homogén, erős belső kohézióval rendelkező faluközösségek. Azt tapasztaljuk, hogy azok a falvak, ahol már néhány éve zajlik a magyar nyelv oktatása, törekszenek az egységességre ilyen szempontból is: sok helyen igazán tömegessé válik, már két év magyaróra után a falu gyerekeinek fele eljár a magyar nyelvű foglalkozásokra is, ez a szám a jövőben pedig növekvő tendenciát mutat.

– Mi a legfőbb motivációja azoknak a szülőknek, akik gyermekeiket magyar oktatásra íratják be?

– Az egyszerű embereknek egyszerű okaik szoktak lenni. Fontos szempont az, hogy a gyerek, ha majd később Magyarországra megy, akkor magyarul tudjon írni, olvasni. Fontosak a „mézesmadzagok” is: a kirándulások, a karácsonyi ajándékozás, az oktatási-nevelési támogatás. És nagyon fontos a szomszéd, a koma hozzáállása, a hatóságok és az egyház véleménye. Mindezt mérlegre teszik a szülők, és döntenek egy kérvény megírása előtt. De első lépésben, amikor még csak iskolán kívüli foglalkozásokról beszélünk, a szülők helyett a gyerekek hozzák a döntéseket az esetek túlnyomó részében. Vagyis azt az arcátlan módszert alkalmazzuk, hogy a gyerekek által lopódzunk be a családokba, a gyerek kívánságánál erősebb motiváció nem is szükséges.

– Minek tulajdonítható az, hogy egyre több csángó faluban sikerül beindítani a magyar nyelvű oktatást? A politikai feltételek,

Fotó • KOLLÁNYI PÉTER

• „Legnagyobb gondot jelenleg a tanárok hiánya jelenti a Csángóföldön.”

a támogatások mennyisége vagy a változó mentalitás áll ennek háttérben?

– Mindhárom együttes hatásáról van szó: szükség van magyar forrásból érkező anyagi támogatásra is, de az elkezdett, kibővülő munka változtatja a politikai hozzáállást is. Érdekes, hogy az alulról jövő kezdeményezésnek még Románia ezen részében is erősebb hatása van a politikumra, mint mondjuk az ET ajánlásának.

– Melyek azok a problémák, amelyek leginkább akadályozzák azt, hogy még több faluban beindítsátok a magyar oktatást?

– Legnagyobb gondot jelenleg a tanárok, a megfelelő munkatársak hiánya és az anyagi háttér hiánya jelenti. Egyszer régen azt kérdezte tőlem egy komoly politikus, hogy jó ez az oktatás, de mikor válik önfenntartóvá. Azóta is cseng a fülemben ez. Valószínűleg soha sem, hiszen annyi magyar hanyagságot kell most pótolni, hogy magyar politikus azt gondolom, ne is kérdezzen ilyet jó néhány évtizedig. Amúgy az oktatás módszere és a cselekvés, a bővítés módszertana is megvan, pusztán bővíteni kell a rendszert, tömegessé kell tenni ezt az oktatási formát.

– Ilyen körülmények között, ezekkel a módszerekkel lehet-e értelmiségieket képezni? Tartalmaz-e stratégiákat a programotok erre nézve?

– Azt reméljük, hogy ki fog alakulni a csángóság évszázadok óta hiányzó értelmisége. Ez magyar és román nyelvű értelmiség lesz, hiszen ma már eljutnak román nyelvű felsőfokú tanintézményekbe is csángó származású diákok. Jelenleg több mint ötven olyan középiskolás diák részesül ösztöndíjban oktatási programunk által, aki magyarul fog érettségizni Székelyföldön, hiszen Bákó megyében nincsen magyar liceum. A következő években pedig szeretnénk létrehozni egy csángóföldi magyar nyelvű középiskolát, amely tovább növeli az értelmiségi formálásának esélyét. Legfőbb ellensége az oktatási programunknak a türelmetlenség: ne akarjuk learatni este azt a gabonát, amit ma reggel vettünk!

PETI LEHEL

Aradi diákok tartanak előadásokat a biztonságosabb internetért

A világháló ma már életünk része lett: sokan üzletek lebonyolítására használják, rajta keresztül vásárolnak, segítségével tartják a kapcsolatot a rokonokkal és ismerősökkel, egyesek a munka-, mások a szabadidejüket is a virtuális világban töltik. Ebben viszont

Miután pozitív választ kaptak, több előadást tartottak Aradtól Majláthfalváig, Kisiratóstól Simonyifalváig. „A Sigur.info a Safer Internet Plus nevű európai projekt romániai része, célja az internet és az új online technológiák használatának a biztonságosabbá tétele, és a végfelhasználó által nem igényelt tartalom elleni küzdelem hatékonyságának a biztosítása. 1999-ben indult, 2004-ben nyerte el a mostani formáját, és 2007–2008-ban terjesztették ki az Európai Unióhoz újonnan csatlakozott országokra, például Romániára és Bulgáriára” – mesélte Ilona János, a Csiky Gergely Iskolaközpont számítástechnika és informatika szakos tanára. „Ez önkéntes munka, amit tanárok és diákok közösen végeznek. Nem az a cél, hogy elijesszük a fiatalokat vagy az idősebbeket az internetről, hiszen sok pozitívumot is nyújt a világháló, viszont tudatosítani kell, hogy mire vigyázzunk használat közben, mi az, ami gondot okozhat.”

adatvédelmi fogalomról beszélnek, arról, hogy miért fontos, miből kellene állnia. Informatika szakosként azt mondhatom, hogy nincs megfellegethetlen jelszó, de ha gyakran cseréljük, kisebb az esélye a feltörésének” – vélte.

A világháló előnyeiről

A szintén tizenegyedikes Tóth Evelin szokta bevezetni az előadást a hallgatóságnak, és mint mondta, kissé nehezen oldódnak fel a diákok, de később annál érdeklődőbbnek mutatkoznak. „Bár még mi is diákok vagyunk, figyelnek ránk, nem szoktak zajongani, valószínűleg azért, mert őket nagyon is érintő témáról beszélünk, hiszen az internet szinte naponta használják” – mesélt a tapasztalatairól. A társaság fiatalabb tagja, a tizedikes Mester Roland az internet előnyeiről szokott előadást tartani, illetve az online játékokkal kapcsolatos kérdéseket tárgyalja. Egyébként a Sigur.info csapatának az internet-felhasználási szokásai is változók. Annamária például bentlakásos, így ő inkább csak hétfőként ül gép elé, Attila felváltva használja segédeszközként a tanuláshoz, illetve zenehallgatáshoz, míg Evelin számára információforrást és kapcsolattartási lehetőséget nyújt a világháló, de szórakozásra nincs idő, s mint mondta, a számítógépes játékok helyett az olvasást választja. A projektben való részvételnek az élet egyéb területén is hasznát látják a diákok. Roland elismerte, neki valóban segített abban, hogy folyékonyabban beszéljen, hiszen több ember előtt érthetően, tisztán kell értekeznie. „Kezdetben le kellett győzni a lámpalázat, hiszen nem egy-két ember elé álltunk ki, de aztán megnőtt az önbizalmunk” – ismerték el a tanulók. Ilona János ezt azzal egészítette ki, hogy a projekt révén, amely része az életre való felkészítésnek, a fiataloknak nemcsak a kommunikációs készsége fejlődik, hanem alapos pedagógiai tapasztalatokat is nyernek.

PATAKY LEHEL ZSOLT

A SZERZŐ FELVÉTELE

• Tóth Evelin tizenegyedikes diák előadást tart a világháló veszélyeiről

éppen olyan veszélyek leselkedhetnek ránk, mint a valós életben. A tudatos és biztonságos internetezés fontosságára sokan sokféleképpen próbálják felhívni a gyerekek figyelmét, de talán akkor a leghatásosabb, ha mindezt nem „okoskodó felnőttek”, hanem a diáktársak mondják el.

A végfelhasználó által nem igényelt tartalom elleni küzdelem

Az aradi Csiky Gergely Iskolaközpont néhány diákja egy vezetőtanár irányítása mellett csatlakozott a Sigur.info elnevezésű projekthez, amelynek keretében ők maguk hívják fel a tanulók figyelmét a biztonságos internetezés fontosságára. Kezdetben csak az iskola alsó és felső tagozatos osztályainak diákjait készítették figyelemre, aztán az egyikük javaslatára megkérdezték a megye más magyar tannyelvű vagy magyar tagozatos iskoláját, hogy lenne-e igény ilyen jellegű előadásokra.

Számúzná a mobiltelefonokat az iskolákból az Európa Tanács egyik bizottsága

Egészségügyi kockázatai miatt kitiltaná az iskolákból a mobiltelefonokat és a vezeték nélküli internetkapcsolattal rendelkező számítógépeket az Európa Tanács egyik bizottsága. A 47 államot

tömörítő, strasbourg-i székhelyű tanács környezetvédelmi, mezőgazdasági és regionális politikai bizottsága szerint fennáll a veszély, hogy a mobiltelefonok és más wifi-kapcsolattal bíró készülékek elektromágneses sugárzása károsítja az agy fejlődését – írta a *The Daily Telegraph* című brit napilap. A bizottság tagjai áttekintették a kutatások jelenlegi állását, számos szakértőt meghallgattak, majd egyhangúlag elfogadták a tiltást tartalmazó határozati javaslatot. Azt is kezdeményezték, hogy az érintett termékek címkéin hívják fel a vásárlók figyelmét az egészségügyi kockázatokra, indítsanak információs kampányokat gyerekek és fiatal felnőttek részére, valamint futtassák fel a kevésbé veszélyes mobiltechnológia kifejlesztésére irányuló kutatásokat. A határozati javaslatot az Európa Tanács plenáris ülésének még el kell fogadnia, de ezt követően sem lesz kötelező érvényű az európai kormányokra nézve, csak ajánlás marad. A szervezet döntései ugyanakkor többnyire igen nagy hatásúak, és gyakran felbukkannak egy-egy későbbi egyezményben vagy szerződésben. A téma már régóta vitákat vált ki a szakértők körében, számos

kutatás folyik a területen. Egyes kutatók szerint rákot is okozhat a sugárzás. Az Egészségügyi Világszervezet (WHO) szerint ugyanakkor a mobilok kiváltotta elektromágneses sugárzás nem, vagy csak elhanyagolható veszélyt jelent az emberi egészségre.

Nem a jó tanár a sikeres tanulás kulcsa

Nem a tanár személyétől, sokkal inkább oktatási módszerétől függ, hogy a diákok mennyire képesek elsajátítani a tananyagot – állítják amerikai szakemberek. A Nobel-díjas fizikus, Carl Wieman vezetésével készített kutatás eredményei szerint a diákok interaktivitására épülő tanítási módszer jóval hatékonyabb a hagyományos oktatással szemben.

A *Science* című tudományos folyóiratban megjelent tanulmány céljából a szakemberek két, nagyjából azonos fizika-előadás-sorozatát követték figyelemmel heti három órában, tizenegy héten keresztül. Az órákat több mint 250 kanadai egyetemista látogatta.

A tizenkettedik héttől kezdve az egyik osztály megmaradt a szokásos, a tanár előadására épülő oktatásnál, míg a másik osztály tagjai interaktív órákon vettek részt. Utóbbi esetben gyakorlatilag nem volt hagyományos oktatás, a diákok távirányítószerű készülékeket használhattak. Az órák rövid, kis létszámú csoportos megbeszélésekre, klikkelős választ igénylő feladatokra, gyakorlati bemutatókra és kérdés-válasz szekciókra épültek. A tanár azonnali visszajelzést kapott arról, hogy mit értettek meg a diákok, és mit nem. Ez valóban arra épül, hogy mi zajlik a diákok fejében, nem pedig az oktató személyére. Sokkal hatékonyabb tanulási folyamat - hangsúlyozta Wieman. A szétválasztást megelőzően a két osztály nagyjából azonos teszteredményeket produkált. A tizenkettedik héten tanultakat vizsgakérdő feladatsor esetében azonban a hagyományos módszerrel oktatott diákok csak a kérdések 41, míg az interaktív oktatásban részesülők átlagosan 74 százalékára válaszoltak helyesen.

A hagyományos osztályban elért legmagasabb eredmények jóval az interaktív osztályban produkált átlagteljesítmények alatt voltak, a diákok figyelme és aktivitása is sokkal magasabb volt az interaktív órákon.

A modernebb oktatási módszer nem a videojátékokon nevelkedett generációhoz, sokkal inkább az agy tanulási képességéhez való alkalmazkodásra épül, hangsúlyozzák a kutatók.

Még ismeretlen fajok kihalására figyelmeztetnek

A kutatók szerint több ezer, még felfedezetlen állatfaj létezik a világon – sokuk azonban még azelőtt kihalhat, hogy az ember megismerné. Modellszámítások szerint a világon mintegy 3050 olyan kétéltű-, illetve 160 szárazföldi emlősfaj élhet, amelyeket még nem ismernek a kutatók. Ez a ma ismert fajok 48, illetve három százalékát jelenti – írja a vizsgálattal foglalkozó nemzetközi kutatócsoport a *Proceedings* című szaklapban. Xingli Giam, a Princetoni Egyetem munkatársa elmondta, számításaik végzésekor az eddigi leletek arányát és az egyes területeken végzett kutatások intenzitását vették figyelembe. Csaknem mindegyik, az elmúlt évtizedben felfedezett fajt azonnal a veszélyeztetett kategóriába kellett sorolni. Ennek oka egyrészt, hogy csökken a háborítatlan életterek nagysága. Másrészt azok a fajok, amelyek eddig elkerülték a tudósok figyelmét, többnyire eleve kis elterjedési területen élnek csak meg. Már csupán ez a tény rendkívül sebezhetővé teszi őket. Xingli Giam „totális katasztrófának” nevezte a jelenséget, mivel azok az élőhelyek, amelyek a legnagyobb faji sokszínűséggel rendelkeznek, egyre jobban megváltoznak, és így kihalhatnak az ott élő fajok.

A zenészeknek hosszabb ideig jobb a memóriájuk és a hallásuk

A zenészeknek hosszabb ideig jobb a memóriájuk és a hallásuk, mint azoknak, akik nem muzsikálnak - állapították meg amerikai kutatók. A chicagói Northwestern Egyetem tudósai szerint annak az agya, aki hangszerezen játszik, lassabban öregszik, jó ideig kijavítgatja az emlékezőtehetség romlását, és háttérzajban is könnyebben elkülöníti a beszédet. Mindezt 18 zenész és 19 nem zenélő alany összevetéséből szűrték le, valamennyien 45–65 közöttiek voltak. „A zenélés az idegrendszer finomhangolója” – idézte a kutatásról szóló tanulmány társszerzőjét, Nina Kraust a *Daily Telegraph*.

Tanácskozás a felekezeti oktatásról

Az erdélyi magyar történelmi egyházak és az RMDSZ képviselői az új oktatási törvényről, annak a felekezeti oktatásra vonatkozó vetületeiről tanácskoztak május 6-án Kolozsvárott.

A szakmai beszélgetés résztvevőit a házigazda Bálint Benczédi Ferenc unitárius püspök köszöntötte, aki annak fontosságát hangsúlyozta, hogy közös dolgaink megbeszélése, az egyeztetés, a közös álláspont kialakítása rendkívül fontos az erdélyi magyar történelmi egyházak számára.

Kelemen Hunor szövetségi elnök üdvözölte a kezdeményezést, mint mondta, a szándékok találkoztak, hiszen az RMDSZ számára is rendkívül fontos a tanácskozás, az egyeztetés. „2010-ben a kisebbségi jogok területén végzett munkánk egyik legnagyobb eredménye az oktatási törvény elfogadása volt. A jogszabály kidolgozásakor is egyeztetett a Szövetség az egyházak képviselőivel, most, amikor ennek konkrét alkalmazásáról van szó, ismét szükségessé vált a párbeszéd, az egyeztetés. Én azt szeretném, ha nemcsak a felekezeti oktatás kérdésében ülnénk egy asztalhoz, hanem azt javaslom, hogy rögzítsünk rendszeres találkozókat, amelyeken az erdélyi magyar közösség minden életterületét érintő kérdést megbeszélhetünk” – fogalmazott Kelemen Hunor.

Markó Béla miniszterelnök-helyettes elmondta, az Oktatási Minisztérium hamarosan létrehoz egy bizottságot, amely minden püspökséggel külön-külön tárgyal a felekezeti oktatásról. Ennek a bizottságnak a tagjai lesznek Pásztor Gabriella államtanácsos és Király András államtitkár is. Markó Béla szerint ennek az egyeztetésnek az a legfontosabb célja, hogy a felekezeti oktatás kapcsán egységes álláspontot fogalmazzanak meg annak érdekében, hogy a törvény alkalmazásakor mindenki pontosan tudja, milyen cselekvési terv mentén halad a munka.

Az erdélyi magyar egyházak képviselői elsősorban üdvözölték az oktatási törvény azon előírását, hogy a vallásóra bekerült a kötelező törzsanyagba, ugyanakkor számos kérdést fogalmaztak meg a felekezeti, egyházi iskolák és óvodák létrehozásáról, felmerült továbbá az egyházi népiskolák létrehozásának szükségessége is, amelyek

leginkább a szórványvidéken működhetnének sikeresen.

A tanácskozáson jelen volt Kelemen Hunor szövetségi elnök, Markó Béla miniszterelnök-helyettes, Király András oktatásügyi államtitkár, Nagy Zoltán államtitkár, Pásztor Gabriella államtanácsos, Kötő József parlamenti képviselő és Lakatos András, az RMDSZ oktatási főosztályának vezetője. Az erdélyi magyar történelmi egyházak részéről jelen volt dr. Jakubinyi György római katolikus érsek, Papp Géza, az erdélyi református egyházkerület püspöke, Bálint Benczédi Ferenc unitárius püspök, valamint egyháztanácsosok, képviselők.

Marosvásárhelyen zajlott a Magyar Középiszkolák Országos Tantárgyversenye

„Az élet állandó versenyhelyzet, az élet a versenyről szól, ám vannak olyan értékek, amelyek nélkül a verseny nem is létezhetne: mi is rendelkezünk olyan értékekkel, amelyek sajátos közösséggé, erdélyi magyarokká tesznek, és a tárgyi tudás mellett ezeket a sajátos értékeket is tovább kell vinnünk” jelentette ki Kelemen Hunor szövetségi elnök Marosvásárhelyen, a Magyar Középiszkolák Országos Tantárgyversenyének megnyitó ünnepségén. Május 7–9. között hatodik alkalommal szervezték meg a Magyar Tannyelvű Középiszkolák Országos Tantárgyversenyét. A tantárgyversenyre huszonnyolc erdélyi magyar középiskola nevezett be 174 diákkal. Több tantárgyból mérhették össze tudásukat a diákok: informatika, földrajz, biológia, multimédia, társadalomtudományok, történelem. A tantárgyversenynek, amelyet Communitas Alapítvány támogatott, ez évben is a patinás Bolyai Farkas Líceum adott otthont.

„Valamikor az erdélyi eleink, az erdélyi magyar tudományosság nagy alakjai úgy közelítették meg a világot, hogy valahonnan a világ széléről, a világ pereméről kellett megpróbálniuk versenybe szállni – és sikerült nekik –, ma azonban tudnunk kell: a világ közepe ott van, ahol mi vagyunk, Marosvásárhelyen, Sepsiszentgyörgyön vagy Csíkszeredában vagy bárhol” – hangsúlyozta az esemény fővédnöke, Markó Béla miniszterelnök-helyettes.

Szülőföldön magyarul: Nevelési, oktatási, tankönyv- és taneszköz-támogatás, valamint hallgatói támogatás a 2010/2011-es tanévre

A Bethlen Gábor Alapkezelő Zrt. meghirdeti a *Szülőföldön magyarul* című pályázatát a nevelési, oktatási, valamint tankönyv- és taneszköz-támogatás, illetve hallgatói támogatás igénylésére a 2010/2011-es tanévre.

A pályázat célja: a romániai magyar nyelvű oktatás és nevelés támogatása

A támogatás formája: vissza nem térítendő támogatás

Pályázók köre:

Nevelési, oktatási, valamint tankönyv- és taneszköz-támogatásban részesülhet az az óvodás, aki Romániában működő óvodában magyar nyelvű képzésben vesz részt.

Nevelési, oktatási, valamint tankönyv- és taneszköz-támogatásban részesülhet az az általános és középiszkolás tanuló, aki Romániában működő oktatási intézményben alap- vagy középfokú tanulmányait magyar nyelven folytatja, valamint az, aki fakultatív magyar nyelvű oktatásban részesül, mivel a lakóhelyéhez tartozó, napi bejárással elérhető oktatási intézményben nincs magyar nyelvű tagozat. Azok a nappali tagozatos középiszkolás tanulók, akik a pályázat benyújtásának határidejéig – 2011. június 30-ig – 18. életévüket betöltötték, egyedi elbírálással részesülhetnek a támogatásban.

Hallgatói támogatásban részesülhet az a hallgató, aki Romániában működő felsőoktatási intézményben alapfokú vagy magiszteri tanulmányait magyar nyelven folytatja.

A pályázat benyújtásának határideje: 2011. május 4–június 30. (postabélyegző dátuma).

A pályázás módjáról szóló részletes információk, illetve a pályázati adatlapokat a www.szulofoldonmagyarul.ro honlapról lehet letölteni.

Pályázatok benyújtásának módja: A pályázatokat postai úton, ajánlott levél formájában 1 (egy) eredeti példányban, zárt borítékban kell benyújtani a következő címre:

Teleki Oktatási Központ
545500 Szováta, Rózsák útja 147., Pf. 1

MIHÁLYFALVI KATALIN

• Pályáz(z)atok •

Kooperatív módszerek az oktatásban – Bolyai Nyári Akadémia, 2011

Pályázási/jelentkezési feltételek

– Az Akadémia képzésein (Képzések jegyzéke) való részvételre csak a Pedagógus Szövetség tagjai pályázhatnak. A képzés színhelyén kötelező a tagsági igazolvány felmutatása – rendezett tagsági díjkifizetéssel.

– A pályázónak a választott szekcióban meghirdetett célcsoportnak megfelelő képzettséggel kell rendelkeznie. A képzetlen, helyettes pedagógusok pályázatát csak határesetekben (pl. a meghirdetett helyek számánál kevesebb képzett jelentkező esetén) tudjuk elfogadni.

– A pályázónak vállalnia kell, hogy a megállapított részvételi díjat határideőre befizeti.

A jelentkezés módja

– Jelentkezni a pályázati adatlap pontos kitöltésével és

határidőig való elküldésével lehet. A kitöltött adatlapot a Szövetség illetékes megyei/körzeti szervezetének elnökéhez kell eljuttatni postán, faxon, személyesen, illetve on-line úton is lehetséges a jelentkezés.

Részvételi díj

– A résztvevőknek a képzések helyszínétől függő részvételi díjat kell fizetniük.

– A részvételi díj befizetéséről szóló Elismervényt (és az RMPSZ tagsági igazolványt) a képzés színhelyén kell bemutatni a programszervezőnek.

– A pályázati adatlapok benyújtásának határideje 2011. június 6., hétfő.

Az Akadémia iránt érdeklődők bővebb információkat a www.bnya.rmpsz.ro honlapon találhatnak.

A Segíthetek? – MOL – Tehetségtámogató Program 2011-es kiírása

A Közösségért Alapítvány a MOL Románia támogatásával meghirdeti a *Segíthetek? – MOL – Tehetségtámogató Program 2011-es kiírását*, 1993. január 1. és 2003. december 31. között született romániai diákok, diákcsapatok, iskolai sportegyletek, művészeti együttesek számára, akik/ amelyek kiemelkedő teljesítményt értek el országos és nemzetközi versenyeken, és szakmai fejlődésük, pályafutásuk folytatása érdekében anyagi támogatásra van szükségük.

A támogatás módja:

Egy pályázó leg több 10000 lej értékű anyagi támogatást nyerhet:

A) olyan eszközök beszerzéséhez, amelyek a pályázó sport-, illetve művészeti teljesítménye fokozásához szükségesek. Nem fogadunk el tornatermek álló eszközökkel való felszerelésére szolgáló pályázatokat.

B) útiköltség-térítéshez annak érdekében, hogy a pályázók országos és nemzetközi versenyekre, kiállításokra, koncertekre, valamint felkészítő táborokba jussanak el.

Beküldési határidő: (a feladási postabélyegző dátuma) 2011. június 15. A késve elküldött vagy hiányos pályázatok nem kerülnek a zsűri elé.

Szóbeli kérdéseikre a 0264 599791-es telefonon válaszolunk munkanapokon 10 és 17 óra között, írásbeli kérdéseiket a talente@pentrucomunitate.ro e-mail címen várjuk.

A program részletes bemutatása (tájékoztató, pályázati formanyomtatványok) a www.pentrucomunitate.ro, és a www.molromania.ro honlapon található meg.

Kiskereskedelmi ár (50 példány alatt): 3,5 lej/szám
Nagykereskedelmi ár (50 példány fölött): 3 lej/szám

Megrendeléseiket az mko@communitas.ro e-mail címen, a 0264-44-14-01-es telefonszámon vagy postán fogadjuk.

Címünk: Redacția *Magyar Közoktatás*, Fundația Communitas, Str. Republicii nr. 60., 400489 Cluj-Napoca, jud. Cluj
Nr. cont.: RO61RNCB0106026613610006 deschis la Banca Comercială Română Cluj-Napoca
Adóazonosító szám (Cod fiscal): 10411135

A havilapot postai úton vagy a megyei tanfelügyelőségeken keresztül juttatjuk el Önhöz. A lap ellenértékét postai utalvánnyal vagy banki átutalással kérjük a fenti bankszámlaszámra utalni. A megrendelés bármelyik formája (szelvény, telefon, e-mail) csak az átutalási bizonylat számával együtt érvényes. (Az átutalási bizonylaton szerepeljen a megrendelő neve és a kifizetés jogcíme.)

Kiadja a Communitas Alapítvány • Főszerkesztő: Kiss Judit
Kiadói titkár és műszaki szerkesztő: Fülöp Zoltán • Tipográfia: Könczey Elemér
Olvasószerkesztés és korrektúra: Demeter Zsuzsa

Felelős kiadó: Lakatos András

Telefon: 0040-264-44-14-01

e-mail: mko@communitas.ro

Redacția *Magyar Közoktatás*, Fundația Communitas, Str. Republicii nr. 60.
400489 Cluj-Napoca, jud. Cluj

COMMUNITAS
ALAPÍTVÁNY

Alapította az RMPSZ

A kiadvány megjelenését a Communitas Alapítvány teszi lehetővé.

4.

Láthatár

Nyolcezer magyarországi diák érkezhets Erdélybe – Bálint Eszter írása

5.

Láthatár

Ifjú kutatók mutatkoztak be – Jánossy Alíz írása

14.

Iskola és kultúra

Kreativitást igénylő vetélkedő – Bálint Etelka írása

15.

Lélekjelenlét

Mik a jelei annak, hogy kiközösítik a gyereket az iskolában?

18.

Szülői szemmel

Buszkaland – Ketesdy Beáta írása

19.

Láthatár

Pályaválasztási képzés diákoknak – Bálint Eszter írása

23.

Színes

24.

Hivatalos

1.

Láthatár

Problématérkép és az önazonosság megőrzése – Magyar nyelvű oktatás Máramaros megyében – Kiss Judit írása

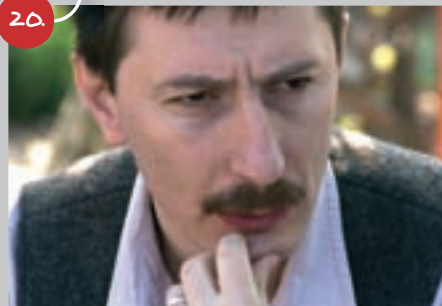
12.

Fotóriport

A sepsiszentgyörgyi Mikes Kelemen Líceum – Vargyasi Levente képriortja

20.

Iskola és kultúra

Stratégiák és lehetőségek a csángók magyar nyelvű oktatásában – Peti Lehel beszélgetése Hegyeli Attilával, a Moldvai Csángómagyarok Szövetségének ügyvivőjével

6.

Tanterem

Az óvodás- és kisiskolás kori idegennyelv-tanulásról – Szaló Réka írása

16.

Diákszemmel

Kicsengetnek! Végre! Végre? – A nagyváradi Mihai Eminescu Főgimnázium 12. H. osztályosainak véleménye

22.

Láthatár

Aradi diákok tartanak előadásokat a biztonságosabb internetért – Pataky Lehel Zsolt írása